



DIRVA

THE FIELD

Nr. 31

Balandžio-April 20, 1959

Cleveland, Ohio

VAKARAI NAUJŲ POLITINIŲ POSŪKIŲ IŠVAKARĖSE?

*John Foster Dulles buvo vyras, prikėlęs JAV
iš pataikavimų politikos*

Nepaprastose spaudos konferencijose, sušauktoje balandžio 15 d. viename Augustos, Ga., viešbutyje, prez. Eisenhoweris išsijaudinimo drebančiu balsu paskelbė, kad John Foster Dulles dėl ligos pasitraukia iš valstybės sekretoriaus posto.

John Foster Dulles, kaip sakoma, buvo pats didžiausias ir galingiausias valstybės sekretorius visoje JAV istorijoje ir pagrindinis dabartinės Vakarų politikos rėmėjas. Europoje jam nerandama lygaus nuo garsiojo paryžiečio Talleyrand, dominavusio Vienos kongrese.

Oficialiai JAV užsienio politiką Dulles vairavo nuo 1952 m., Eisenhoweriui laimėjus prezidento rinkimus. Tačiau praktiškai jo pagalba buvo reikalinga jau prez. Trumanui, ir jis buvo pašauktas paremti Stetinį, Marshallį, Byrnesą ir Achesoną.

Dulles geriau už kitą Vakarų politiką, išskyrus Churchillį, suvokė komunizmo grėsmės dydį ir prikėlė Ameriką iš pataikavimų letargo. Jo pastangomis JAV galutinai atsisakė izoliacionizmo, kuris pasaulį būtų išdavęs vergijai. Jis buvo nepamainomas tarptautinės politikos formuotojas ir taktikas, praktiškai vadovavęs visam Vakarų pasauliui. Jo pasišventimą ir pasiimtos naštos svorį galima paaiškinti faktų, kad per šešerius metus jis yra lėktuvu apskriavęs 599,988 mylias, iš jų apie 400,000 už JAV ribų.

Pats didžiausias klausimas, susijęs su pasikeitimais ir galys turėti lemiamos reikšmės, yra: ar JAV ir Vakarai nėra naujų tarptautinės politikos posūkių išvakarėse?



John Foster Dulles.

Praeitą savaitę iš valst. pasekretoriaus posto pasitraukė Walter S. Robertson, kuris drauge su Dulles ligšiol atlaikė visus sunkius spaudimus, reikalaujančius santykių su komunistine Kinija. Pats prez. Eisenhoweris įkalbėjo viceprez. Nixoną vykty Maskvon. Tai bus aukščiausio JAV pareigūno vizitas nuo 1944 m., kada prez. Rooseveltas dalyvavo Jaltos konferencijoje.

Vokietijoje, "Seniui" Adenaueriui pasitraukus iš kanclerio vietos, jo postą gali užimti dabartinis ūkio ministeris L. Erhard, kuris yra "lankstesnės linijos" šalininkas.

Dulles pasitraukus, dominuojančia figūra vakariečių tarpe liks britų Macmillanas, kuris jau kelintą mėnesį ieško "naujo priartėjimo" prie sovietų. Bet ir pats Macmillanas rudenį laukia naujų rinkimų, kurių išdavęs sunku nuspėti. Laimėjus darbiečiams, užs. reik. ministeriją greičiausiai perimtų A. Bevanas, žinomas anti-amerikinėmis

nuotaikomis, bet premjeru būtų partijos vadas Gaitskell, draugystės su JAV šalininkas.

Žiūrint iš kitos pusės:

Prez. Eisenhoweris prašė Dulles, kad tas, jei sveikata leis, liktų asmeniniu prezidento patarėju tarpt. politikos klausimais ir drauge pagelbėtų būsimajam valst. sekretoriui.

Adenaueris, deklaruodamas savo sutikimą kandidatuoti Vak. Vokietijos vietai, pareiškė, kad Vokietijos užs. politika nepasikeis.

Adenauerio išugdytoji Vokietija tapo Rytų-Vakarų grumtynių raktu. Jos ekonominis pajėgumas sudarė pagrindą Vakarų Europos bendrajai rinkai sukurti. Ji gauna branduolinius JAV ginklus. Vokiečių karinės galios baimė yra didžioji priežastis vertusi Chruščiovą reikalauti viršūnų konferencijos. Vokietijos politinė konsteliacija gali lemti ir Vakarų politikos posūkius.

(Nukelta į 2 psl.)



Balandžio 12 d. New Yorke, Baltų Laisvės namuose, iš Vokietijos atvykusių Birutės ir Karolio Drungų priėmimo, dalyviai klausosi svečio ir V. Rastenio pranešimų. Iš kairės: Dr. Savickas, Dr. V. Čekas, V. Alksninis, L. Bieliukienė, B. Paprockienė, E. Čekienė, E. Rastenienė, B. Drungienė, A. Mackevičienė, J. Valaitis, K. Siliūnas ir kt. G. Peniko nuotrauka.

IAU SUDARYTA SMULKI TAUTINĖS SĄJUNGOS DEŠIMTMEČIO SEIMO PROGRAMA

*Meninei programai numatyta pakviesti Dirvos
konkurso laimėtojus*

Balandžio 15 dieną Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos centro valdybos posėdyje priimta smulki seimo programa. S-gos seimas, kaip jau žinoma, šaukiamas gegužės 30 ir 31 dienomis Detroito.

Pagrindiniai šio seimo darbai: S-gos dešimtmečio minėjimas; mirusiųjų pirmininkų adv. Olio ir dr. Colney pagerbimas; tautinio darbo derinimas; ateities veikla ir centrinių organų rinkimai.

Sąjungos vadovybės, kuri buvo išrinkta 1957 m. Clevelando seime, kadenci-

ja baigiasi šiais metais. Detroito seimas turės išrinkti S-gos pirmininką, centro valdybos narius, S-gos tarybos prezidiumą bei jos narius ir revizijos komisiją.

Smulkia seimo programą paskelbsime artimoje ateityje.

Be programos, posėdyje aptarta seimo dalyvių (savų ir svečių), pranešimų, seimo propagavimo ir eilė kitų klausimų.

Seimo bankete meninės programos dalyviais numatyta pakviesti Dirvos dainavimo konkurso laimėtojus.

Posėdyje, be S-gos pirm. E. Bartkaus ir centro valdybos narių J. Jurkūno, J. Paplėno, T. Blinstrubo ir dr. S. Biežio dar dalyvavo centrinių komisijų nariai dr. J. Bartkus ir M. Šimkus, o taip pat ir artimųjų skyrių atstovai: Chicagos — P. Vėbra, Cicero — G. Biskis ir East Chicagos — Pocius ir Markevičius.

Posėdžiauta T. Blinstrubo namuose. (JP)

Naujausios žinios

• Vietoj iš valstybės sekretoriaus pareigų atsistatidinuso John Foster Dulles, prezidentas Eisenhoweris naujuoju valstybės sekretoriumi paskyrė Christian Herterį. Naujasis sekretorius, kaip sakoma, nors gal ir šypsosi labiau negu Dulles, bet yra mažiau užsispyręs nepasiduoti Chruščiovo šantažams. Herterio tėvas buvo vokiečių kilmės, motina airė, gi jis pats gimė Paryžiuje prieš 64 m. ir diplomatinę karjerą pradėjo Belgijoje didžiojo karo metu.

• Amerikos armijos technikai artimoj ateity žada išbandyti "laki oja nčias lėkštes", pagamintas Avro Aircraft įmonės, kurios būk padarysiančios tikrą perversmą oriniame kare.

• Vakarų Vokietijos parlamento komisija nutarė, kad Adenauerio įpėdinis į kanclerio vietą bus paskirtas rugsėjo 23 dieną.

• Kinijos komunistai pradėjo "smegenų mazgojimą" 2000 Tibeto vienuoliams, kuriuos nori panaudoti savo propagandai. Gi į Indiją pasitraukęs Dalai Lama nenori užsidaryti vienuolyne, jis siekia, kad pasaulio opinija pasmerktų komunistų agresiją Tibete ir šio klausimo imtųsi svarstyti Jungtinės Tautos.

• De Gaulle šiuo metu studijuoja projektą suteikti Alžirui autonomiją Kipro salos pavyzdžiu. Tuo reikalu tarsis su Maroko karaliumi Mohamedu V, kai jis lankysis Paryžiuje.

Lietuvos naujienų atranka

Galutinai naikina Kauno kapines

*Sunaikinimo pavojus gresia visiems kapams, kurių
artimieji šiuo metu negyvena Lietuvoje. Senuosius
pažadus neįvykdė, o jau skelbia naujus.*

Balandžio 8 dieną Kauno miesto komiteto vietinio ūkio valdyba paskelbė pranešimą, kad visi, kurių artimieji yra palaidoti Kauno miesto kapinėse (Vytauto prospekte), įregistruotų pagėdavimą perkelti palaidotųjų palaikus ir paminklus į kitas kapines ir nurodytą pagėdąjamą perkėlimo

vieta. Tokius pareiškimus reikia paduoti šiuo adresu: Kaunas, Lenino pr. 40, Miesto kapinių laidojimo biuras (telefonas — 66-89). Terminas pareiškimams paduoti baigiasi šių metų gegužės 31 d. Iki birželio 1 d. pareiškimų nepadariusi eji nebegalės reikšti jokių pretenzijų: su jų artimųjų palaikais ir kapais (antkapiais bei paminklais) bus pasiųgti ūkio valdybos nuožiūra.

Sunaikinimo pavojus gresia visiems kapams tų, kurių artimieji šiuo metu negyvena Lietuvoje. Ne tik užsieniuose, bet ir Sibire ar kitose Rusijos vietose apgyvendintieji gali nesuskubti laiku to skelbimo sužinoti ir pareikšti savo pageidavimą. Taip greičiausia bus sunaikinti daugelio įjymių asmenų, ypač Nepriklausomybės karo savanorių kapai.

NAUJI PAŽADAI VIETOJ NEĮVYKDUJŲ

Praėjo lygiai metai nuo paskelbimo pažadų, kas būsią pasiekta 1958 metais pieno ir mėsos gamybos srityse. Atėjo kitas balandis ir skelbiami kiti pažadai.

Pernai 1958-iesiems metams buvo žadėta pieno ir mėsos gamybą padidinti 40%, lyginant su 1957 metais. Įvykdyta (jeigu tiesa): pieno — 20%, mėsos — 15%.

Iš 100 ha. pernai buvo pažadėta ne mažiau kaip 140 cnt. pieno, gauta — 122,3 cnt. Mėsos žadėta ne mažiau kaip 28 cnt. iš 100 ha., o gauta — 23,6. Kiaulienos buvo žadėta po 26 cnt. iš 100

ha. ariamos žemės, o gauta po 21,6.

Kaip išėjo su karvių pievingumo padidimu, šįmet pasižadėtojai nė nemini. Palyginti galima tik ką žadėjo pernai ir ką žada šįmet. Būtent, pernai žadėjo vidutiniškai iš kiekvienos kolchozinės ir sovchozinės karvės primelžti po 2,282 kilogramus pieno, o šįmet žada po 2,270...

Užtat karvių skaičių šįmet žada padidinti tiek, kad jų skaičius kolchozuose ir sovchozuose pasiektų 296,000. Tai vis dar mažiau, negu laikoma karvių privačiuose sklypeliuose.

Mėsos gamyboje pernai tepadarė 15% pažangos, šįmet žada pašokti net 70% ir gauti 40 cnt. skerdenos iš 100 ha. naudojamos žemės, o pieno gauti po 175 cnt. iš 100 ha.

Avių (neskaitant privačių) skaičius šįmet pasieks 150,000.

Nors spaudoje neretai esti primenama, kad "jeigu išsipareigojai, tai ištesėk", tačiau dėl neištesėtų išsipareigojimų paprastai nesijaudinama. Tiesiog, praėjus laikui, senieji neištesėtieji pažadai neminimi, o skelbiami nauji, dar didesni.

ŽUVO AKTORIUS NAPOLEONAS BERNOTAS

Sužeistas auto katastrofoje, balandžio 7 d. mirė dramos ir filmų aktorius Napoleonas Bernotas. Gimęs 1914 m., 1938 metais baigė Klaipėdos pedagoginį insti-

tutą, kurį laiką buvo mokytojas, o 1940 metais įstojo į Vaidilos teatrą Vilniuje. Po karo atsidūrė Teišių, paskui Klaipėdos teatruose ir tik pastaraisiais metais persikėlė į Vilnį ir buvo vienas Vilniaus filmų studijos darbo organizatorių.

Jaunųjų dainininkų konkurso dalyviai...



Supažindiname su penktąja ir šeštąja jaunųjų dainininkų konkurso dalyve.

VIRŠUJE chigagietė Genovaitė Maczys, čia gimusi, dainavimą studijuoja ant Chicago konservatorijos ir pas Alice Stephens.

Dešinėje buvusi clevelandietė, dabar gyvenanti Chicagoje, Regina Malcanaitė-Petrauskienė, dainavimą studijuoja Chicago Music College Roosevelt Universitete.

Konkurso koncertas įvyksta gegužės 2 d., Clevelande. Į jį visi Dirvos skaitytojai prašom ruoštis. Tokio įdomumo koncerto dar niekur nėra buvę. Juk tai pasirodys pajėgiausias mūsų jaunosios jėgos.





Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344. Išeina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIŲ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Cekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Gynimosi politikos negerovės

Iš mūsų vadovaujančių veiksmų pasigirsta balsai, kad Lietuvos laisvės bylos gynimo reikalas ir pačiame Washingtone nebesą tokios palankios nuotaikos, kokia ten anksčiau būdavo. Tik kol kas dar neturima aiškesnės nuomonės, ar ta nepalankesnė nuotaika grynai priklauso nuo ten sutinkamų naujų asmenų, ar nuo naujai formuojamos sovietų atžvilgiu politikos.

Kaip ten bebūtų, aiškėja, kad, laikui bėgant ir sovietams vis tebevykdant puolimo taktiką, vakariečiai vis daugiau ir daugiau užmiršta sovietų kiek anksčiau padarytus nusikaltimus ir išties tautų pavergimus. Vakariečiai, Antrojo Pasaulinio karo apylostovose, naudodami klaidą ir smurtą, turi būti atitaisyti. Ir kol to nebus padaryta, tol mes, kitaip sakant mūsų tauta, o taip pat ir kitos panašiai pavergtos tautos, girdėsime tik miglotus pažadus, kurie retkarčiais bus linksmesni, retkarčiais liūdnesni, o esmėje tą patį neryžtumą ir sovietams esamos padėties pripažinimą skelbiantieji. (bg)

KLAIPĖDA PAVERČIAMA NAFTOS UOSTU

Iš Stockholmo pranešama, kad Sovietų Sąjunga numato Klaipėdoje įsteigti didelį naftos uostą, kad dalį savo naftos eksporto, iki šiol vykusio per Juodosios jūros uostus, galėtų nukreipti trumpesniu keliu. Iš Klaipėdos, pirmoje eilėje, žadama aprūpinti Skandinavijos kraštus žaliąja nafta. Perdirbtus naftos produktus norima ateity eksportuoti per latvių uostą Ventspils. Naftos tiekimo linijų (pipeline) statyba iš Maskvos srities, Baltijos uostų link, jau pradėta.

Šitaip persitvarkius, Sovietų Sąjunga tikisi galėsianti padidinti savo konkurencinį pajėgumą Skandinavijos rinkose ir naftą pasiūlyti pigesnėmis kainomis. Transporto laikas pvz. Suomijos naftos importui su trumpėtų nuo 30 iki 3 dienų. Suomų tanklaiviams, kurie iki šiol aptarnaudavo

ilgą transporto kelią nuo Juodosios jūros, kils, be abejo, tam tikrų prisitaikymo problemų. Didžiųjų tanklaivius teks ateity įjungti į tarptautinį susisiekimą. Į Klaipėdos ir Ventspils (Windau) uostus iki šiol įplaukdavo laivai tik iki 5000 tonų talpos.

Vakarai naujų posūkių...

(Atkelta iš 1 psl.)

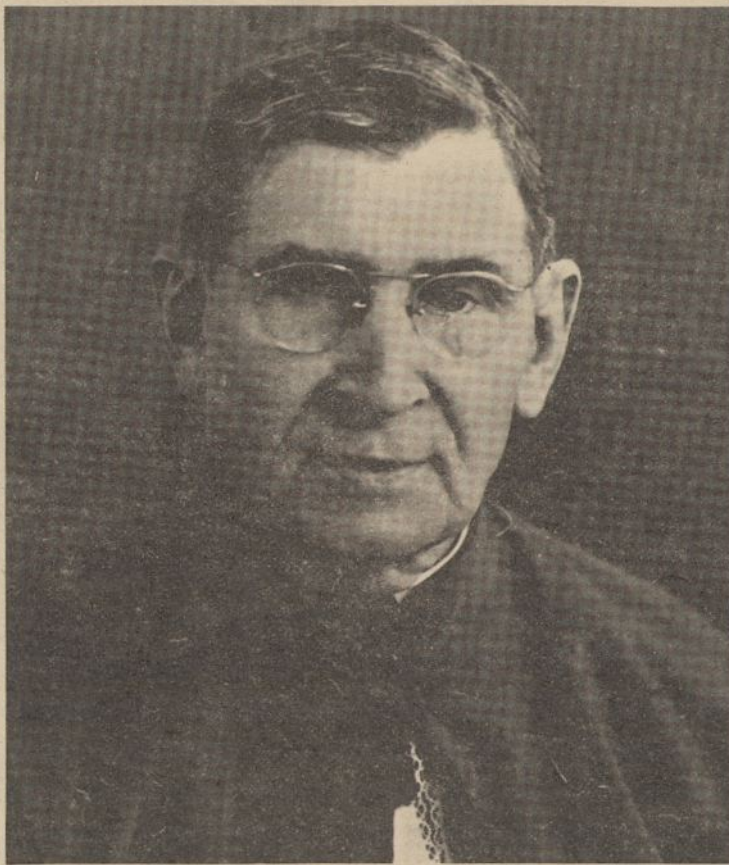
Priežastys, skatinančios Adenauerį pereiti prezidentūrą, nėra visai aiškios. Oficialiai jis paneigė bet kokių vidinių ar tarptautinių nesklandumų, bet savo apsisprendimą jis paskelbė po to, kai:

• užs. reik. min. Brentano grįžo iš Washingtono ir



Vilniaus g-vė šilutėje. Kairėje matosi pradžia dabar vadinamos M. Melnikaitės g-vės.

BOSTONO LIETUVIAI PAGERBS PRELATĄ P. VIRMAUSKĮ



Prelatas Pr. Virmauskis

Prelatas Pranciškus Virmauskis, žemaitis iš Luokės miestelio, jau 59 metus gyvenęs Amerikoje, šiais metais švenčia 75 m. amžiaus, 43 m. kunigystės, sukaktis. Taip pat sukanka 30 metų, kai jis yra šv. Petro liet. parapijos So. Bostone klebonas. Jo pirmoji liet. parapija buvo Lawrence, Mas., kurioj klebonu išbuvo 13 metų. Praeitais metais kun. Pr. Virmauskis buvo pakeltas į šv. Tėvo rūmų prelatus su Right Reverend titulu.

Bostono lietuviai prelatą pažįsta, kaip kuklų kunigą, geros valios žmogų ir taurų lietuvį, kuris yra labai jautrus šalpos, kultūros, Lietuvos laisvės ir bendrai lietuvių išlaikymo reikalams. Gražiai sugyvena ne tik su senais ir naujais parapijiečiais, bet ir su visais geros valios lietuviais.

Jo pastangomis suorganizuotos ir išlaikomos 2 parapijinės mokyklos su 500 mokinių ir 14 seselių lietuvių mokytojų. Vienoj iš jų jau 10 metų veikia liuanistinė mokykla.

Įvertindama klebono minėtas suaktyvintas ir noredama atžymėti pakilimą į prelatus, So. Bostono lietuvių šv. Petro parapija ruošiasi didelėms iškilėms, kurios įvyks balandžio 26 d., 6 vak., garsioj Blinstrub's Village, kur telpa apie 2000 žmonių. Bankete dalyvaus Mass. gubernatorius Foster Furcolo, Kongr. John W. McCormack, meras Hynes, Mas. senato prez. John Powers ir kt. Taipgi bus graži ir įvairi meninė programa.

Banketui praversti yra sudarytas platus komitetas, kuriam energingai vadovauja visų mylimas vikaras kun. Jonas D. Zuromskis. Iškilėms rengiasi ne tik gausūs parapijiečiai, bet ir kaimyninių parapijų lietuviai.

A. Matjoška

BOSTONO LIETUVIŲ CHORO BANKETAS

Bostono lietuvių mišrus choras ruošia savo pirmąjį didžiulį banketą, kuris įvyks gegužės 3 d. 6 vak. Lietuvių Piliečių Klubas, So. Bostone.

Šiam chorui vadovauja kompozitorius J. Gaidelis.



Konrad Adenauer.

padarė pranešimą apie pasitarimus;

• Krikščionių Demokratų Unija atmetė jo pasiūlytą prezidentus kandidatą L. Erhardą.

Ligšiol V. Vokietijos prezidentūra buvo "garbės, bet ne galios" postas. Adenaueris pabrėžė, kad konstitucija galinti būti interpretuojama ir kitaip: presiden-



TYLĖJIMAS — SUTIKIMO ŽENKLAS

Dirvos skaitytojų laiškuose, kurie liečia diskusijas ir polemiką su kitų srovių spauda, pastebėtos dvi priešingos nuomonės. Viena iš jų, kad būtinos, antra — griežtai jų vengti.

Pilnai palaikydamas pirmąją nuomonę, štai ką reikėtų dar pridurti. Skaitantiems tik vieną Dirvą, gal ir yra širdžiai artimesnė antroji nuomonė. Tačiau skaitantiems ir kitų srovių spaudą, susidaro labai neįtikinamas vaizdas, kuris veda į trečiąją nuomonę, būtent, arba Dirvos redakcija visiškai neskaityto kitų srovių spaudos, arba pilnai sutinka su jos skelbiamomis "tiesomis". Juk tylėjimas — sutikimo ženklas.

O kartais, pažvelgus į savo ir kitų vaikus, noroms nenoroms braunas dar ir tokia mintis, ar iš vis šiandien reikalinga tautinės minties spauda, jei ji akiškai vaizdo mūsų demoralizuojamo jaunimo, nelaužo ragų nepriklausomos Lietuvos teršikams ir melagiams. Nejaugi N. Lietuva ir buvo tokia purvina, kruviną ir tamsi, kaip kad atvaizduoja demokratiniu vardu pasivadavusi spauda? Nejaugi Lietuva tikrai prilygo Pietų Afrikos negrų laukinėms tautelėms, kaip rašė "Naujienose"? Argi mūsų kariuomenė nėra nieko daugiau atlikusi, kaip tik šautuvų buožėmis daužiusi Lietuvos ūkininkus, žlugdžiusi patriotizmą, ištvirkavusi, girtuokliavusi ir išdavusi Lietuvą, kaip rašė vienas "Naujienų" bendradarbis?

O ar mūsų studentija buvo tokia, kokią ją atvaizdavo vienas aršus "demokratas" rašytojas savam romane? Argi laisvame pasaulyje gyvenantieji tautinių pažiūrų lietuviai bei jų veiklės ančios organizacijos mūsų bendruomenėje sudaro tik šiukšlyną ir yra lietuvių tautos priešai, kaip jie apšaukiami "demokratų" vadų?

Negi tokia spauda gali iškiepyti mūsų jaunimui savo krašto meilę, pagarbą tėvams, buvusiems Lietuvos kariams, studentams ir valstybės pareigūnams. Spauda juk yra didesnis autoritetas už tėvą ar motiną. Todėl ir sunku tėvams įtikinti savo vaikus, kad ten rašoma netiesa, kad tai esąs tik šmeižtas.

Šis gyvas reikalas ir verčia prašyti tautinės spaudos vadovų, kad jie nepraeitų tylomis ne pro vieną tos "demokratinės" spaudos pasileistą melą ir šmeižtą, nuodijant mūsų jaunąją kartą. Linkiu ir Dirvai, pagražėjusiai ne tik išorine išvaizda ir turiniu, bet ir padvigubėjusiai lapų skaičiumi, tiems šmeižtams tvirtai priešintis ir tikrą tiesą parodyti.

V. A., Dirvos skaitytojas iš Chicago

KELI ŽODŽIAI IS AUSTRALIJOS

Dirvos skaitytojas J. K., iš Melbourne, rašo:

"Jūs žinote, kad paprastu paštu Dirva mūsų pasiekia tik po 5 savaitių. Vienok dabar, kada ji pasidarė gražiai iliustruota iš lietuvių gyvenimo, jos laukiam ne tik mes senieji, bet laukia ir jaunieji, kuriuos anksčiau prie lietuviško laikraščio sunkoka buvo privaryti."

Dirvos skaitytojas A. Mačius, iš Bellwood, rašo:

"Dabartinis Dirvos formatas patrauklus, popieris geras ir tos iliustracijos pridoda kokią tai savotišką gyvumą laikraščiui. Tik dar nematyti karikatūrų ir šaržų iš lietuviškojo gyvenimo. Gal atsiras paskiau?"

Man asmeniškai, būtų malonu matyti daugiau straipsnių ir atsiminimų iš mūsų netolimos praeities, kaip buvo kovota su lenkų partizanais, ar su plečkaitininkais, vadovaujant užfrontes mūsų lietuvių narsiam partizanų vadui vilniečiui Petriui Šiaudiniui. Arba kaip buvo 1919 m. sulaukiamas gen. Plechavičiaus ir karin. Zaleskio bolševikų veržimas į žemaitiją (Kuvienai — Mažeikiai rajone) ir panašūs".

Pavojingiausias žmogus Europoje!



1947 m. rugpjūčio mėn. karo nusikaltėlių teisme amerikiečių prokuroras Rosenfeld rodydamas pirštą į stambų vyrą, kurio veide buvo užsilikęs užgijusios žaizdos bruožas, pasakė:

— Štai žmogus, kuris Gran Sasse išlaisvino Mussolini, kuris neleido Vengrijai 1944 metais pereiti į rusų pusę, kuris išgelbėjo nacių galybę po atentato prieš Hitlerį, kuris norėjo pagrobti Eisenhowerį... Šis žmogus yra pats pavojingiausias Europoje!

Po dvylikos metų šis žmogus atstovauja Madridė stambias vokiečių firmas. Tai buvęs SS-pulkininkas Otto Skorzeny.

Nuotykiškai išmargintas jo gyvenimas dar ne baigtas. Netrukus Dirvoj pradėsime spausdinti jo pasakojimą.

tas galis apspręsti šalies politiką. Todėl jokių permainų neįvyksia.

Adenaueris taip pat nenori kanclerio posto atiduoti Erhardui, kuris, jo žodžiais, esąs "nepakeičiamas ūkio ministeris", bet praktiškai neretai turis ir savo nepriklausomą nuomonę. Savo vietininku jis norėtų matyti dabartinį finansų ministrą F. Etzel — kuklų, tylų, viešumoje mažai žinomą žmogų. Tuo atveju toji "jota" liktų nepakeista.

(jpp)

REIKIA ŽYGIO Į SAVE

Lietuvos Nepriklausomybės Talkos pirmininko V. Rastenio pareiškimas LNT bendradarbiams

Didžiojoje politikoje Lietuvos laisvės reikalas tuo tarpu nieko gero nesideda. Ir nėra progos ką nors apčiuopiamai padaryti, kad dėtusi.

Nesideda kolkas ir nieko blogesnio, negu jau seniai yra. Bet negi daug reikia, kad pasijustumė, jog net ir ligišolinius paguodos ir vilčių patiesalus ėmė ir ištraukė iš po kojų... Neturim priemonių ir nuo to nemalonumo apsidrausti.

Tiesa, girdim kalbų apie nenuilstamą budėjimą ir žygius pasaulio reikalų sprendėjams įspėti, kad nedarytų nepataisomų klaidų ir nesiđuotų apgaunami.

Bet vaizduotis, kad kas nors iš mūsų gali sudaryti smegenų trestą pasaulio vairininkams instruktuoti, yra vienas dalykas, o tikrovė — kitas.

Lietuvos likimas kybo ir sprendžiasi įtakoje dalykų ir sąlygų, kurių mes, lietuviai, tik menkute dalelę gal ir galime savomis jėgomis pakreipti Lietuvos labui, bet kurių didžiulia mūsų jėgomis nepajudinama.

Tad mes, norom nenorom, liekame tik Lietuvos likimo eigos stebėtojai. Tačiau ne abejingi, o suinteresuoti stebėtojai, kurių stebėjimo ir budėjimo prasmė yra — nepraleisti progos, jei ir kai ji pasitaikys.

O kas laukia progos, tas žiūri, kad turėtų ir jėgų ją pasinaudoti.

Išsiverskim tuos perkeltines prasmės apibendrinimus konkrečia kalba: kaip tatau atrodo, sakysim, Lietuvos Nepriklausomybės Talkos veikimo praktikoje.

1. Dedam gana daug pastangų numanyti ir suprasti, kas dedasi Lietuvoje. Tas dalykas visada bus reikalingas, nepaisant, kiek laiko dar reikės laukti.

2. Nebeapsikędami pažadais iš visų pusių, imamės, nors dar tik pirmutinių, bet konkrečių veiksmų paruošti išsamesniam veikalui apie Lietuvą kitomis kalbomis.

3. Bendradarbiaujame su Antibolševikiniu Tautų Bloku, kuriame yra drąsos pasisakyti ne tik prieš kapitalistus gąsdinantį komunizmą, bet ir prieš tautas vergianti rusų imperializmą.

prieš "vienatinės nedalomosios" Rusijos idėją.

4. Neniekindami nei mažiausios progos skverbtis į išdidžiąją Vakarų spaudą su Lietuvos reikalu, užsimojame į visai naują taikinį Tolimuose Rytuose. Nes Azijos bei Afrikos išsilaisvinančių tautų inteligentiškos nusiteikimai pradeda atsisispindėti pasaulio politikoje ir nebetrus turėti Lietuvos reikalui palankios ar nepalankios įtakos. Radom kelių ir priemonių, kurių dėka Lietuvos problema jau minima ar liečiama laikraščiuose kraštų, kur apie Lietuvą arba nežinota, ar vengta kalbėti, kad Maskvos nesusipykdytų. Lietuvos vardas pasirodė net kai kuriuose tokiuose kraštuose, kur ji rašantiems teko pirmą kartą mokytis, kaip ji tomis raidėmis parašyti...

Net ir tada, kai nieko nesideda, yra dalykų, kuriuos galima atlikti. Ir kuriuos atlikti reikia geriau, negu jie dabar atliekami.

Atliekami — gal perskambus žodis. Nei vienas iš paminėtų dalykų nėra atliekamas visiškai kaip reikia. O daugelio kitų, nemintų, bet reikalingų dalykų niekas nė nebando atlikti. Nebando ir LNT, nors juk smagu būtų skelbti, kad kas ne kas, o mes tai tikrai budim, budim ir budėsim, vedam ir išvesim tautą į laisvę!

Bet viena iš LNT susidarymo priežasčių buvo protestas prieš miglų visuomenei į akis pūtimą.

Todėl turim drąsos pasakyti, jog Lietuvos laisvės fronte tuo tarpu nieko nauja. Kad jaudinančių žygių nėra. Kad yra progos ir reikalo atlikti tik visą eilę n e i d o m i ū d a r b ū, ir kad tų pačių teatliekam tik menką dalelę, ir dėl to yra nesmagu, net ir gėda.

Taip yra visame mūsų visuomeninės veiklos fronte.

Gal kai kam bus labai smagu pasigriebti čia pasakytus žodžius ir nešiotis kaip rastą geležėlę — žiūrėkit, žiūrėkit, LNT sakosi nieko nepadariusi!

Taip džiūgaus kiekvienas, kam pačiam v e r-

ki ant reikia kuo nors pridengti išpūstai giriamų žygių tuštumą.

Kodėl gi veikla negausinga vaisiais?

Vieni sako — vienybės stoka tarp vadų. Kiti — kad vadai neįtikina, kodėl jų sumanymus reikia remti. Treti teisinasi, kad vadai visuomenės neorganizuoja, neuždega...

Gal visi turi šiek tiek tiesos. Bet yra ir dar viena priežastis — tautinio idealizmo apsnūdimas. Čia jau nebe vien vadai kalti.

Jeigu tautinis idealizmas visuomenėje būtų pakankamai gyvas, ji nesitenkintų kalbomis apie vadų nevienybę. Netikusius vadus ji išmestų ir iškeltų iš savo tarpo tuos, kurie sugebėtų veikti taip, kaip visuomenė nori. Jei tautinis idealizmas būtų pakankamai budrus, būtų gėda reikalaujti įtikinėjimų, jog kažką reikia daryti tautos reikalui. Jeigu tautinis idealizmas būtų gyvesnis, negi kas nors reikautų kiekvieno užsimojimo prasmingumą aiškinti ir įrodinėti ilgiau ir sunkiau, negu to reikia pačiam užsimojimui įvykdyti.

Lietuvos Nepriklausomybės Talka, šalia minėtųjų kuklių ir ribotų pastangų, atrodo, bus beatliekanti ir savotišką reforminę misiją. Nors dar ir neišnyko, bet jau gerokai sumažėjo pernelyg išpūsti gyrimaisi apie nevą nepaprastai didžiulį laisvinimo žygius, kurie iš tikrųjų niekad negalėjo būti toki nepaprasti. Sumažėjo ir visuomenės sudėtas lėšas nereikalingai eikvojančių užsimojimų. Bet reikalingųjų darbų kiekybė ir ypač kokybė vistiek dar visuose frontuose permenka. Todėl, kad permenka yra visuomenės parama lėšomis ir darbu. Negana tos paramos ir LNT bare.

Lūpose dar visur skamba susirūpinimas Lietuvos reikalui, bet praktiško prisidėjimo laipsnis neretai rodo, jog susirūpinimo ir pasišventimo temperatūra širdyse gana žemai nukritusi.

Didžiausias "laisvinimo žygis" reikalingas ne sosti-



Iš Vokietijos atvykęs Karolis Drunga daro pranešimą. Kairėje A. Senikas, dešinėje V. Rastenis.

DABARTINĖ LIETUVIŲ BŪKLĖ VOKIETIJOJ

Iš Karolio Drungos priėmimo New Yorke

Iš Vokietijos į JAV atvykusiam apsigyventi tenyščios lietuvių bendruomenės centro valdybos pirmininkui, buv. LNT ir LNF atstovui Karoliui Drungai su šeima, LNF iniciatyva buvo suruostas priėmimas Baltų Laisvės namuose. Jį atidarė LNF pirm. Antanas Senikas ir, trumpai apibūdindamas LNT ir LNF 4-ųjų metų veiklą, dėkojo K. Drungai už bendradarbiavimą. Ta proga jis prisiminė ir LNT uždavinius.

Plačiau apie LNT darbus kalbėjo Vincas Rastenis, o Karolis Drunga nušvietė Vokietijos lietuvių gyvenimą ir jų kultūrinę bei politinę veiklą. Tarp kitko jis pažymėjo, kad dėl lietuvių skaičiaus sumažėjimo socialinio sastato, lietuviškasis vidaus politinis gyvenimas nebeturį sąlygų reikštis tokiose formose, kaip kad tai buvo tada, kai Vokietijoje buvo keliasdešimt tūkstančių lietuvių ar kaip tai dar imanoma bei Amerikoje ar kur kitur.

Lietuviškosios veiklos galimybes Vokietijoje jau redukavosi į tokius uždavinius, kurie yra ir gali būti

nese, o mūsų pačių sąmonėse. Reikia revizuoti laikyseną tautinių reikalų atžvilgiu. Reikia išguiti iš tos laikysenos "apsėis ir be manės" nusiteikimą.

visiems lietuviams visiškai bendri.

Vokietijoje yra virš 70 įvairių tautybių emigrantų komitetų. Eile tautybių turi jų net po kelis ir visi jie yra, žinoma, vyriausieji. Neabejoju, kad pvz. baltgudžių komitetas Bonnoje yra sukaupęs nemažiau, gal net dar daugiau, memorandumų negu Vlikas. Tačiau esu visiškai tikras, kad jie visi guli labai giliuose stalčiuose, jei ne archyvo rūsyje. Tik su tuo skirtumu, kad gal lietuviškieji guli kiek aukščiau. Ne dėlto, kad mes būtumėm mielesni ar mūsų

kai kurie veikėjai judresni, bet tik todėl, kad tautinis atgimimas ir jį konsolidavęs nepriklausomybės dvidešimtmetis įrodė mūsų tautos, kaip etninio vieneto, egzistenciją ir pajėgumą taip egzistuoti.

Taip pat jis apibūdino Baltų d-joj lietuvių dalyvavimo reikšmę, Vasario 16 d. gimnaziją ir k. Baigdamas kvietė visus, kiek sąlygos leis, remti lietuvišką veiklą Vokietijoje.

Po to įvyko vaišės. Ta proga nemaža susirinkusių paaukojo Lietuvos Nepriklausomybės Fondui. E. Č.



A. Smetona, gyvendamas pas P. J. Žiūrį, dažnai kalbėdavos su jo tėvu Jonu. Juos daug kas vadindavo barzdočiais. Abu ir mirė tų pačių metų sausio mėn.

Prezidento Antano Smetonos dienos Clevelande

PIJUS J. ŽIŪRYS, Avon Lake, Ohio

3

Tą pačią dieną nuvykęs pas A. Smetoną ir drauge susipažinę su "Foreign Agent" įstatymo nuostatu, sutarėme, kad aš susisieksiu su minėtais D. of J. valdininkais ir jiems pranešiu kada prezidentas A. Smetona galės juos priimti. Taip pat mūsų buvo sutarta, kad tame pasimatyme A. Smetona neduos jokio pažado, kad šio svarbaus reikalo aptarimas galės būti aptartas tik Lietuvos Pasiuntinybėje Washingtone, dalyvaujant pačiam pasiuntiniui, kai A. Smetona ten nuvyks.

Vykdydamas mūsų susitarimą telefonu paskambinau į Washingtoną Department of Justice ir pakviečiau minėtus valdininkus, kuriais pasirodė esą Mr. Sosnow ir Mr. Beckler, abu žydų tautybės. Pirmasis buvo vietos advokatas, o kitas šioš toks rašeiva, vėliau parašęs "žydų baltąją knygą", kurioje lietuviai buvo įkriminaluoti kaip Lietuvos žydų žudikai. Prieš Antrąjį pasaulinį karą buvę JAV FBI slapsti agentai.

Tiems "džentelmenams" pranešiau, kad Lietuvos Respublikos prezidentas juos galės priimti sekančios dienos rytą, 10 valandą.

Sutartu laiku Mr. Sosnow ir Mr. Beckler atvykus į Clevelandą pas A. Smetoną, paprašiau liudijimų, kad jie tikrai atstovauja JAV Justice of Department. Toksai mano reikalavimas, atrodo, jiems nelabai patiko, bet savo liudijimus parodė.

Toliau jau vyko mūsų pasikalbėjimas. Tik pasikeitus keliais žodžiais, minėti valdininkai patiekė jau iš anksto paruoštus raštus, reikalaujanti, kad A. Smetona juose pasirašytų esąs "svetimos šalies agentas". Aš jiems

paaškinau, kad Lietuvos prezidentas tų raštų dabar dar negali pasirašyti, nes turi pasitarti su Lietuvos pasiuntiniu.

Žinoma, toks mano pareiškimas jiems nepatiko. Nepatiko, kad nieko nelaimėjus turi grįžti į Washingtoną.

Sekančios dienos rytą mudu su A. Smetona lėktuvu nuskridome į Washingtoną pas Lietuvos pasiuntinį Povilą Žadeikį. Mes jį supažindinome su D. of J. valdininkų reikalavimais. Ir P. Žadeikis buvo linkęs su tais reikalavimais sutikti, nes pasak jo, tie parašai neturėsia reikšmės, tik suvaržysią A. Smetonos prakalbas ir viešus pareiškimus karo metu.

A. Smetona su tokia P. Žadeikio nuomone nesutiko. Tada buvo sutarta iškviesti Department of Justice tuos du valdininkus ir su jais drauge išspręsti šį reikalą.

Tą pačią dieną po pietų į Lietuvos pasiuntinybę atvyko ne mūsų jau pažįstami "džentelmenai", bet tūlas Mr. Sharp. Pračiojoje jo laikysena buvo pasipūtusi. Jis prezidentą A. Smetoną norėjo įtikinti, kad pagal JAV įstatymo nuostatus tokios teisės esančios ir A. Smetona turis su jomis sutikti. Kada prezidentas, kaip patyręs teisininkas, svečiui išdėstė "Foreign Agents" nuostatų prasmę, Mr. Sharp suminkštėjo, supratęs, kad Lietuvos Prezidento nepasiseks taip lengvai priversti pasirašyti sukta suredagucto rašto...

Kalbant apie D. of J. "Foreign Agents" įstatymo nuostatus, noriu pažymėti, kad "Foreign Agents" yra trijų rūšių: 1) tie, kurie atstovauja kitos valstybės prekybines įmones, tokie turi registruotis D. of J. ir gauti leidimą; 2) tie, kurie gauna iš kitos valstybės atlyginimą ir dėl tos valstybės interesų varo propagandą, turi registruotis ir gauti iš minėto departamento leidimą; taip pat pristatyti ir visų savo raštų, prakalbų bei kitokios propagandinės medžiagos tekstus anglų kalba; ir tik gavus departamento leidimą, šita medžiaga viešai naudoti; 3) asmenys ar organizacijos, kurios svetimų valstybių pavėdimu vykdo propagandą prieš JAV interesus.

Prezidentas A. Smetona, pasiremdamas minėto įstatymo nuostatais, Mr. Sharp pareiškė, kad: 1) jis jokios

svetimos valstybės firmos neatstovauja, 2) iš niekur jokios algos propagandai negauna, 3) nesąs ir Lietuvos valstybės, JAV pripažintos, agentas, bet tos valstybės prezidentas. Baigdamas A. Smetona pareiškė:

— "O kurių kitų valstybių karaliai ar prezidentai, patekę į šį kraštą, buvo verčiami registruotis kaip "Foreign Agents"?"

Prezidento A. Smetonos tvirtas ir įtikinantis pareiškimas, kaip pastebėjome, Mr. Sharp'ui padarė stiprų įspūdį.

Po trumpos tylos Mr. Sharp kiek sumišęs pasakė: — "Gerbiamas prezidente, šis pavedimas išgauti iš Tamsos parašą, man buvo nemaloniausias uždavinys per visą mano dvidešimties metų tarnybos D. of J. laiką! Aš pilnai sutinku su Tamsos įtikinančiais argumentais ir apie tai pranešiu savo departamento viršininkams. Aš Tamsą, pone prezidente, užtikrinu, kad šis nemalonus reikalas dabar galutinai užbaigtas ir šia proga maloniai prašau priimti mano atsiprašymo pareiškimą!"

Tai taip pasibaigė negarbingoji akciją prieš buvusį Lietuvos Respublikos prezidentą Antaną Smetoną, kurią sutartinai buvo sukėlę JAV rausvieji "džentelmenai" ir kuriems noriai talkininkavo mūsų dešinieji ir kairieji politikieriai. Ir tas jų darbas apšmeižti ir suniekinoti garbinę Lietuvos valstybės vyra, anų metų JAV lietuvių visuomeninio bei politinio gyvenimo istorijos puslapiuose, visada pasiliks kaip viena juodžiausių dėmių.

Dideliu moraliniu laimėjimu užbaigus pagarsėjusią "Foreign Agents" bylą, prezidentas A. Smetona dar didesne energija vykdė savo garbingą paskirtį: su pranešimais bei paskaitomis lankyti stambiausias lietuvių kolonijas.

Ten, kur kalbėjo A. Smetona, žmonės nesutildavo salėse. Lietuvos prezidentas visų buvo laukiamas ir nuodžiūriai priimamas. Mūsų vyresniosios kartos ateivių rodomas nuoširdus palankumas prezidentui buvo lyg ir atsakymas tiems, kurie įniršusiai juodindami jį, kenkė ne tik prezidentui, bet ir visam Lietuvos laisvinimo reikalui. (Bus daugiau)

AKIMIRKSNIŲ KRONIKOS

IŠEJO - IR NEGRĮŽTA

Nėra tvarkos, nei teisybės pasaulyje!

Iš sovietinio kalėjimo paleistas Jonas Graičiūnas, dabar "brėkščiančios komunizmo aušros" pranašas, per Lietuvos komunistų Pergalės žurnalą šaukte šaukia mus ko greičiau grįžti tėvų šalin. Bet pervėlu. Okupantai per ilgai laikė mūsų poetą kažkur uždarytą. Dar savo poemos jis nebuvo parašęs, o čia mūsų Marius Katiliškis jau prieš metus buvo užbaigęs 536 puslapių knygą, kurią 1958 metų pabaigoje Terra išspausdino ir paskleidė. Tos knygos vardas skambėtų lyg ir atsakymu į kvietimą — "Išėjusiems negrįžti"... Tad nebėr jokios tvarkos, o tik suirutė.

Nebekiek ir teisybės be paliko pasaulyje. Pernai Lietuvių Rašytojų Draugijos nariai su tobiliausiu veicarišku demokratiškumu dukart balsavo, kam paskirti metinę literatūrinę premiją. Per antrą balsavimą, jau geriau susiorganizavę, nusvėrė premijos paskyrimą ne M. Katiliškiui už romaną "Miškais ateina ruduo", o simpatyngai poniai Gražinai Tulauskaitei-Babrauskienei už eilėraščius. Kilo lyg ir triukšmas, kurio pasėkoje moralistai nukentėjo mano senas, labai darbštus ir labai godotinas kolega B. Babrauskas, po to pasitraukęs iš Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininko pareigų.

Rašytojai nedemokratai, balsavime pralaimėję, kėlė aliarmą, o tada susidomėjo ir platesnė liaudis bei mokslininkai. Liaudis kažkaip labiau tikėjo, kad geriausias anų metų veikalas buvo Katiliškio romanas, ir kai Lietuvių Enciklopedijos mokslininkai tuojau pat jo romaną pagerbė savo specialia premija, bet didžiausiu neaktu atėjo tą patį vakarą į tą pačią salę įteikti savo premiją varžovui, — liaudies aistrų nebebuvo galima suvaldyti. Jeigu jau ir mokslininkai jos pusėje, tai ką tu keršto ištroškusiai miniai bepadarysi?

Bet šiemet esu priblokštas kito pobūdžio minios nedėkingumu ir tamsumu.

M. Katiliškis pateikė naują veikalą tiems, kurie, anot Graičiūno, "savuos delnuos pūslių nematė" ir "pametė tėviškę tartum meiluzę". Parašė tiems ir apie tuos, kurie bėgo iš tėvynės ne tyliai ir švelniai, kaip žiurkės iš skėstančio laivo, bet — šaudydami ir atsišaudydami, desperatiškai priešindamiesi, "su Hitleriu susidėję", o vėliau savo parudavusius kailiukus perdažę Dul-

BRONYS RAILA

lesų spalvomis (vis spalvingi Graičiūno ir Pergalės išsireikšimai). Ir kokie padariniai? Beveik tyla ir senasis snaudulys. Vos kelios recenzijos — teigiamos ar drungnos ar, kaip paprastai Chicago "Drauge", keliančios abejonių dėl kai kurių teologinių veikalo vietų netikslumo.

Ne, negaliu atsistebėti tautos atplaišų nedėkingumu!

Šimtai tūkstančiai mūsų kareivių ir karininkų tebėra išsisklaidę Dulleso ir kitų imperialistų kraštuose. Daug jų yra dalyvavę žygiuose, kelionėse, mūšiuose, pavojuose, herojiškuose ir tragikomiškuose kentėjimuose, kurie visi taip ryškiai išpiešti Katiliškio veikale. Man atrodo, kad jie per mėnesį išpirks knygą ligi paskutinio egzemplioriaus, neraginami sudės tokias sumas, iš kurių autoriui bus paskirta didžiausia premija, kokią kada yra gavęs lietuvis rašytojas užsienyje. Tegu Rašytojų Draugija ir Enciklopedija savo grašius nubalsuoja kitiems...

Nes M. Katiliškio "Išėjusiems negrįžti" yra nepakartojamas ir sunkiai prilygstamas paminklas mūsų karių 1944-45 metų epopejai išreikšti meno veikale. Tai ilgiausiai išsilaikantis, niekad nesugriuvantis, nerūdijantis ir visados gyvas paminklas. Galima surinkti šimtus dokumentų, sudėti atsiminimus su atskirų dalyvių nuotykių aprašymais ir statistikomis, išpasakoti visas karines ir politines tų žygių aplinkybes: tai bus labai brangi istorinė medžiaga, bet ji niekad nebus toks gyvas ir tiesiogiai kalbantis paminklas, neperiteiks to laikotarpio atmosferos ir intymiausių dvasios užuolankų, kiek tai gali padaryti meno veikalas ir kas Katiliškiui yra pusėtinai gerai pavykę.

Gal tik kai kurie trumparegiškesni karininkai galėtų būti jo veikalu nepatenkinti, nes karinių dalių vadamams autoriaus simpatijos labai šykščios (matyt, pagrįstos asmeniškais patyrimais), tačiau kareiviams ir puskarininkams jis žymiai nuolaidesnis. Be abejo visa nulėmė autoriaus specialiai pasirinktas veikalo medžiagos traktavimo pobūdis ir tonas. Su šiuo veikalu ateina visai naujas Katiliškis, koks jis nėra buvęs kituose savo darbuose. Toks, kaip mano neseniai užklaustas,

iis laiške pasisakė: "Kai vi-
sa taip buvo ir tebėra, no-
rėjau čia pasijuokti iš kitų
ir iš savęs"... Iš kitų pasi-
juokti lengvai geba kiekvie-
nas kretinas, bet pasijuokti
iš savęs — reikia būti jau
labai išbrendusiu žmogumi
ir dideliu filosofu.

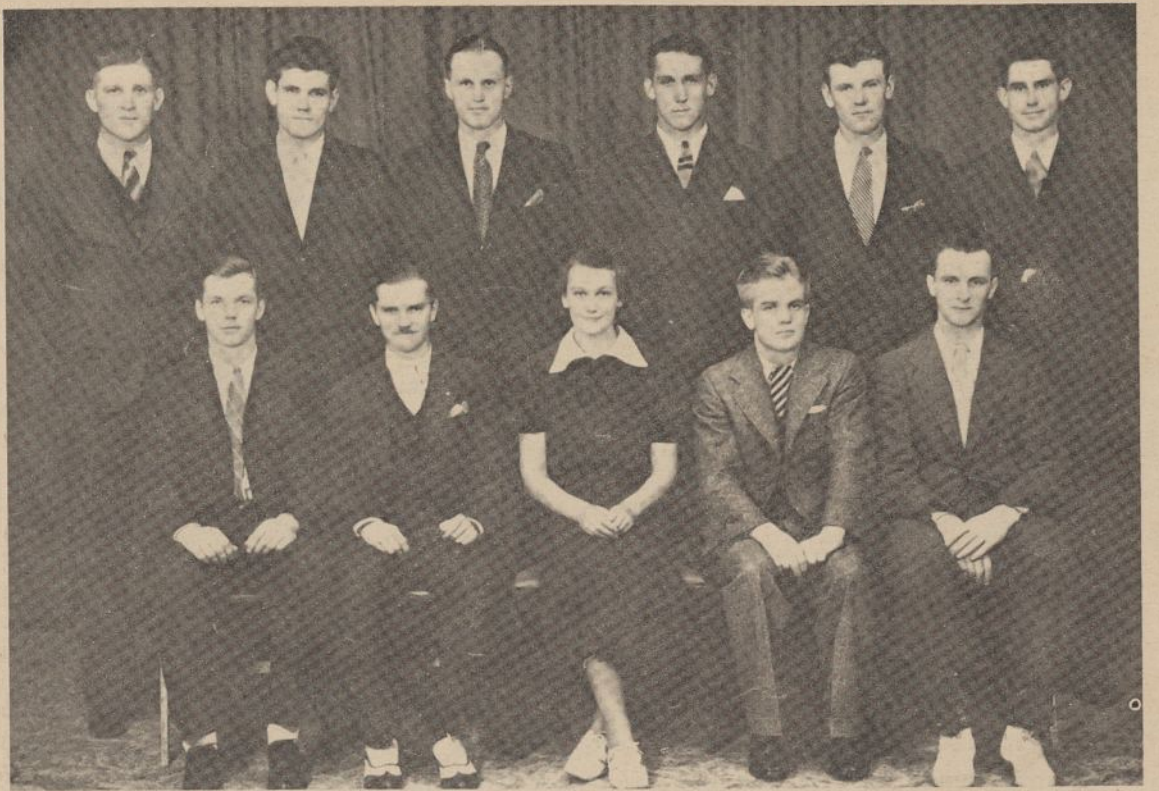
Katiliškis visai išbrendo
tokiu rašytoju, ir tai man
kelia džiaugsmo. Ligšiol
mes tokį mūsų literatūroje
turėjome gangreit tik vieną
Jurgį Savickį. Jo novelės,
kelionės, dienoraščiai, jo
ironijos ir gebėjimai juok-
tis iš savęs ir kitų, jo lais-
vas, nekonvencionalus, gal
net per daug laužytas saki-
nys ir stilius buvo naujas
ir retas vėjas mūsų rašti-
joje. Neužsirusintų Jurgis
po savo antkapio prie Vi-
duržemio jūros, o tik kaip
protingas žmogus lygiai
džiaugtųsi, jei būtų dar gy-
vas, kad štai atėjo naujas
lietuvis rašytojas iš Aukš-
taitijos ir jam ne tik prily-
go, bet ir pralenkė...

Kaip ironijos meistras,
Jurgis Savickas neturėjo
sau lygių ligi Katiliškio. Jo
dienoraštis "Žemė dega",
Terros dviem tomis iš-
spausdintas ir jau daugelio
skaitytas, liks paminklas,
kaip praėjusio karo gaisrą
išgyveno užsienio lietuvis,
ne karys, bet diplomatas ir
sodininkas, pasitraukęs ga-
limai toliau į užuovėją. Bet
jo nuotykių tai tik pasiil-
dymas prie ugniakuro, pa-
lyginti su karo liepsnomis,
tragedijomis, skausmais ir
nesąmonėmis, iš kurių pa-
statė paminklą Marius Ka-
tiliškis. Jis visur ir viskuo
prilygo Savickiui ir tikrai
pralenkė jį tuo, ko anas iš
primigties mažiau turėjo,
— savo poezija ir stiliaus
magika.

Negaliu ir nematau reika-
lo čia cituoti pavyzdžių, —
išsigykkit knygą patys ir pa-
skaitykit. Pasibraukiau ta-
čiau jų daug, bet nuo vieno
negaliu atsisakyti, nes kai
tik apie tai pagalvoju, jis
vis man širdį skrodžia. Štai
tas vaizdas, kada knygos
herojus atsisveikina tėviš-
kėje su saviškiais: —

"Mano sodinti medžiai re-
tučiu, skystu žalumom debe-
sėliu susimetę lygumos pa-
krašty. Jų šakos galingai
susipins, sudarys užuovėją
nuo šiaurinių vėjų. Dideliais
medžiais suaugęs jie kai tuo
tarpu mano žingsnių aidas
bus užgesęs nesvetingose
žemėse. Niekas medžiams
nejstengs pakenkti. Iš jų
nukirstų kelmų veršis atža-
los, plūs sula ir varvės sa-
kais. Jų sparnuotos sėklos
pasklis ir iš naujo užsės dir-
vonus. Kodėl manęs niekas
nepasodino medžių? Ir ne-
davė šaknų plėšriai įsiverp-
ti į tėviškės molį?..."

Ir jis rašo apie tuos, ku-
rie iš tėviškės išėjo ir kurių
pėdos ir nueitėji takai šian-
dien "švarut švarutėliai už-
nešti ir užpustyti". Ir jie
niekad negrįš atgal vergais,
pažemintais ar apkaltintais.
Ir kai jie grįš, tai vėl galbūt
kovodami už tautos laisvę,
kaip žmonės — atkaklūs,
tikri, garbingi ir laisvi.



Amerikos lietuviai sportininkai dalyvavę 1935 m. rugpjūčio 11-17 d. Pasaulio Lietuvių Kongrese Kaune ir sporto olimpijadoje. Iš kairės (sėdi): Benediktas Budrikas, Kostas Savickas, Emma Šemaičiūtė (čempionė plaukikė), Kazys Sedvilas ir Antanas Lauraitis. Stovi: Jonas Knašas, Julius Petrulaitis, Petras Barškis, Edvardas Kraučius (Krause), Viktoras Yanzanaitis ir Mykolas Lukas.

Senosios kartos veikėjo prisiminimai

AMERIKOS LIETUVIAI 1935 M. SPORTO OLIMPIJADOJE KAUNE...

Adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden pasakoja, kaip buvo suorganizuota kelionė į Lietuvą.

Laisvos Lietuvos laikais, 1935 metais, Lietuva rengė Sporto Olimpiadą. Kad ją padarius įvairesnę, buvo nutarta pakviesti jaunts Amerikos lietuvius sportininkus parungtyniauti su Lietuvos sportininkais ir tuo užmegsti artimesnius ryšius tarp Amerikos ir Lietuvos jaunimo. Pakvietimo pareigą Kūno Kultūros Rūmai pavedė advokatui Rapolui Skipičiui.

Jis atvyko Amerikon, tiesiog į Chicago, suorganizuoti Amerikos lietuvių sportininkų grupę ir juos pristatyti būsimai olimpiadai. Žinoma, Lietuva nepaskyrė tam tikslui pinigų manydama, kad Amerikos tauptūs, dosnūs patriotai lietuviai ras būdų sukelti fondą sportininkų kelionės išlaidoms apmokėti. Tokia būklė adv. Skipičiui sudarė nemažą galvosūkių, bet jis tą mazgą išrišo.

Pagal tuo metu pasklidusius gandus (nežinia, kiek juose buvo teisybės), adv. Skipitis pirmiausiai kreipėsi į Chicago lietuviškus laikraščius, prašydamas vieno, kito, kad apsiimtų organizuoti ir finansuoti sportininkus, bet visi atsisakė. Adv. Skipičiui buvo patarta, kad kreiptųsi į pasiturintį bankininką Joną Brenzą, kuris, kaip bankininkas ir polo sportininkas, greičiausiai apsiimsiąs organizuoti sportininkus ir finansuoti jų kelionę. Bet Brenza, nors buvo keletą sykių prašomas, griežtai atsisakė. Jis patarė kreiptis į adv. Joną Bagdžiūną-Borden, Lietuvos Laisvės Varpo sumanytoją, kaip patyrusį organizatorių.

Ir štai, vieną priešpietį į adv. Bagdžiūno įstaigą ateina adv. Skipitis su bankininku Brenza ir prisipyrę, prašo, kad jis apsiimtų

sportininkų organizavimo ir finansų telkimo darbą. Adv. Bagdžiūnas, kaip ir anksčiau Brenza, atsisakė, priimdamas, kiek nemalonumų nuo "pavyduolių" jam buvo tekę pakelti ryšium su Lietuvos Laisvės Varpo akcija.

Bet už kelių dienų pas jį vėl atvyksta Skipitis, bankininkas Brenza ir sportininkas Edvardas Krause (Kraučius), Notre Dame universiteto sporto direktorius, ir būtinai reikalauja, kad Bagdžiūnas apsiimtų sportininkų organizavimą ir lėšų jų kelionei apmokėti telkimą. Brenza sako: "Tik tu, Bagdžiūnai, apsiimk būti komiteto pirmininku ir pasakyk mums ką daryti, o mes atliksime visa kita".

Bagdžiūnas nieko neatsakė, tylėjo. Skipitis pradėjo groti ant Bagdžiūno patriotinių stygų sakydamas: "Klausyk, mano mielas kolega, daug esi Lietuvai pasidarbavęs ar dabar, tokiu svarbiu Lietuvai momentu, atsisakysi jai pasitarnauti?" Tyla užviešpatavo, visi žiūrėjo į Bagdžiūną, ką jis pasakys. Praėjo viena, kita minutė. Bagdžiūnas susijaudinęs atsistojo ir tarė: "Lietuvai, savo gimtajam kraštui, apsiimu ir vėl pasitarnauti". Visi sušuko "valio". Kadangi buvo jau pietų laikas, Brenza visus užprašė papietauti.

Pasirodė, kad su pirminku titulu Bagdžiūnas paveldėjo ir visą darbą; organizavimą, pinigų rinkimą ir sportininkų pasiuntimą Lietuvon. Tuojau, nelaukdamas Bagdžiūnas sušaukė viešą susirinkimą, kuriame buvo suorganizuotas Amerikos Lietuvių Sporto Komitetas, kurio pagalba ir visuomenės dosnumu, buvo surinkta pakankamai pinigų, atrinkti sportininkai ir pasiųsti Lietuvon. Keli sportininkai, Knašas ir Savickas, pasiliko Lietuvoje ilgesnį laiką treniruodami Lietuvos krepšininkus.

Sportininką Joną Knašą ištiko nelaimė. Mat, Knašas buvo didelis komunistų priešininkas ir, kur tik besilankydama, juos peikė ir niekino. Buvo grasinama, kad liautųsi, bet jis tų grasinimų nepaisė. Vieną rytą jis išėjo iš namų ir ėjo į Kūno Kultūros Rūmus krepšininkų treniruoti. Jis nepasiekė Kūno Kultūros Rūmų ir tą

dieną negrįžo namo. Už kelių dienų jo kūnas buvo rastas Nemune. Iš sykio nepažinta, kad tai Knašo kūnas, todėl lavonas buvo atiduotas medicinos fakulteto anatomijos skyriaus tyrinėjimams. Kada pasirodė, kad tai Knašo kūnas, jo palaikai buvo atiduoti Kūno Kultūros Rūmų globai. Kūnas buvo palaidotas su didelėmis iškilėmis Kauno kapinėse.

Laidotuvėse dalyvavo Amerikos konsulas, Kūno Kultūros Rūmų pareigūnai, Lietuvos sportininkai ir gausi minia. Prie kapo pasakė kalbas Kūno Kultūros Rūmų direktorius Augustauskas, advokatas Skipitis, advokatas Bagdžiūnas ir kiti. Ir taip, pasitarnaujant Lietuvai, ne laiku užgeso jauno Amerikos lietuvio sportininko gyvybė.

Tasyk Sporto Komiteto valdybą sudarė: Adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden — prezidentas; Dr. Steponas Biežis — viceprezidentas; kun. Anicetas Linkus — viceprezidentas; Antanas Valonis — sekretorius; Jonas Yuška — išdininkas.

N A U J A S PATARNAVIMAS JUMS

Kadangi daugelis žmonių užmiršta atnaujinti savo leidimus automobiliams vairuoti, o, laiku neatnaujinus leidimą, gali prireikti iš naujo laikyti egzaminus, todėl mūsų draudimo agentūra maloniai patarnaus Jums, mėnesį prieš leidimui pasibaigiant primindama Jums, kad laikas atnaujinti leidimą.

Visa kas reikalinga: užpildykite žemiau pridėdamą kuponą ir pasiųskite:

PAULINA
MOZURAITIS-BENNET
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

Kuponas:
Pavardė

Adresas

Telefonas

Kada baigiasi leidimas



Barzdotas Marius Katiliškis su akiniuotu jo naujo veikalo recenzentu stebi debesėlius viršum Tabor Farmos, kada jiedu 1958 m. rudenį vaikštinėjo J. Baciūno soduose...

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Fantastiškiausi uždaviniai

"Pakabinti už kaklo..."

Kitą dieną majoras Reagan man pasakė:

— Aš ir negalvojau, kad tamsta kitaip pasielgtum. Atvirai pasakysiu, be ūpo ir ginčiau, jei būtum susvyravęs. Tamsta esi kareivis, ir daugiau nieko. Mudu teskiri tik uniformos spalva ir, žnoma, kalba.

Mano gynėjų gudrybė pavyko: byla buvo atidėta vienai savaitei.

— Mano skaičiavimu, — kalbėjo Reagan, — karas Vokietijoje turi baigtis gegužės mėnesį. Mums trūksta keturių savaičių. Ar pasiseks jas laimėti, nežinau. Byla prasideda vasario 6 d. Ji tęsis mažiausiai tris savaites. Praėjus keturioms savaitėms po teismo sprendimo bus vykdomas teisėjo nutarimas. Maždaug antroje balandžio pusėje. Mano skaičiavimu, karas turėtų baigtis antrąją gegužės savaitę. Bet tos praeiktos 4 savaitės tamstai gali kaštuoti gyvybę.

Buvau patekęs keiston būklėn. Mano vienintelis šansas buvo, kad mano tėvynė greičiau kapituluotų. Vokietijos sunaikinimas buvo sąlyga, kad aš išlikčiau gyvas...

Mano byla vis dar tebebuvo griežtai slapta. Man ir šiandien nebeišku, kaip FBI įstaigoms ir armijai pasisekė išvengti tokios apskrios amerikinės spaudos. Tačiau vyriausybės sluoksniuose U-1230 įplaukimas į Frenchman įlanką tebekėlė didelę audrą. Pats prezidentas Rooseveltas sudarė karinį teismą, kuris turėjo mane nuteisti. Žodžiu, buvusiam vokiečių žvalgybos agentui Nr. 146 buvo suteikta pilna pagarba.

Byla vyko Governors Island valdžios rūmuose. Buvau atgabentas uždaru automobiliu. Surakintas. Ant raudoname automobilyje sėdėjo Bilis. Armija griežtai rūpinosi, kad mes būtume izoliuoti vienas nuo kito. Bet mes ir nepasilgome vienas kito.

Čia pamačiau pirmuosius reporterius. Jie nežinojo, apie ką reikalas sukasi, tačiau pasiruošimai teismui negalėjo būti nuo jų nuslėpti. Jie stovėjo išsiriakavę su savo šviesomis ir kameromis prie įėjimo ir beveik visiškai kovojo su karine policija. Pastaroji, aišku, kovą laimėjo.

Vos tikėjus į rūmus, nuo mano rankų buvo nuimtos grandinės. Prieš teisėjus turėjau stoti nesurakintas, kaip laisvas pilietis. Salėje tebuvo vien tik kariai. Užkulisuose vyko karšta kova tarp armijos ir laivyno, bandant nusikratyti kalte dėl U-1230 įplaukimo į Frenchman įlanką.

Abiejose mano pusėse stovėjo po karinės policijos sargybinį. Jais parinkti buvo gausiai dekoruoti karo dalyviai. Joks amerikinis teismas neatsisako efekto, įspūdžio, parado. Ant pirmininko stalo gulėjo didelis plaktukas. Stalas buvo užtiestas vėliava. Iš medinių rėmų į mane žvelgė prezidentas Rooseveltas — šaltu, abejingu žvilgsniu.

Posėdžiui prasidėjus, mano gynėjai pareikalavo mano bylą atskirti nuo Bilio. Prasidėjo karšta kova tarp gynėjų ir kaltintojų. Teismas išėjo pasitarti. Po valandos mano gynėjų reikalavimas buvo atmestas.

Teisėjo klausiamas, ar prisipažįstu kaltu, sušukau:

— Not guilty!

Tą patį pakartojo Bilis.

Po to prasidėjo kaltintojų kalbos. Čia sužinojau, kad U-1230, pasukęs iš Frenchman įlankos atgal į Atlantą, užsoko ant transportinio amerikiečių laivo. Jam nebeliko kitos išeities, kaip laivą torpeduoti. Žuvo 47 jūreiviai. Dabar už tą nelaimę aš buvau kaltinamas. Ir tai buvo vienintels punktas, kur aš tikrai buvau nekaltas.

Byla buvo varginanti ir ilga. Kaltintojai, gynėjai, liudininkai. Kalbos. Ginčai. Kaltintojų ir gynėjų kova. Pilna kandžių pašaipų, įstatymo raidės nagrinėjimų. Valandomis, dienomis, savaitėmis...

Pagaliau atsistojo vyr. prokuroras, ligtol bylos eigą tik iš šalies stebėjęs. Jis pareiškė:

— Apie kaltinamąjį Gimpelį nedaug tegalima pasakyti. Jis pasakė mums, ką turėjo pasakyti. Esu tikras, kad jis žinojo, kas jo laukia, kai paliko savo tėvynę. Jį galima palyginti su amerikiniu laisvės didvyriu Nathan Hale, kurio paskutiniai žodžiai prieš bausmę vykdant, buvo: "Gailiuosi, kad teturiu tik vieną gyvybę, kurią galiu paaukoti už savo kraštą". Kita istorija su Colepough — apgaviku, melagiu ir išdaviku. Jis pirmą išdavė savo kraštą, pasikui išdavė Vokietiją ir savo draugą Gimpelį. Jam tegali būti tik vienas sprindimas: virvė.

Teismas išėjo pasitarti. dar 48 valandos. Buvau vėl įvestas salėn. Mane pašaukė prie teisėjo stalo.

— Kaltinamasis Gimpeli, aš, kaip šios komisijos pirmininkas, turiu pareigą pranešti teismo sprendimą.

Tamsta rastas kaltas visais punktais.

Paskui, nežiūrėdamas į mane, ištare žodžius, kurių niekadados neužmiršiu:

— To be hanged by the neck until dead.

Pažodžiui tai reiškė: "Pakabinti už kaklo, iki mirties".

Vėl slinko laikas vielinia me narve. Savaitė, dvi. Aukščiausias teismas patvirtino sprendimą. Gynėjai įkalbėjo mane rašyti malonės prašymą prezidentui. Vėl laukiau. Vieną dieną mane pašaukė pas kome dantą. Nuėmė nuo rankų grandines.

— Ponas Gimpeli, — tarė jis, — turiu tamstai pranešti, kad prezidentas Rooseveltas atmetė malonės prašymą. Mirties bausmė bus įvykdyta. Laikas bus praneštas dieną prieš vykdymą.

Saulė vėl tekėjo ir leidosi Valanda turėjo 60 minučių, minutė 60 sekundžių. Pasaulis ėjo normalų kelią, bet jau ne man. Nuo teismo buvo praėjusios 5 savaitės. Likusį gyventi laiką jau skaičiau nebe dienomis, o valandomis. Už poros dienų man ant kaklo bus užnerta virvė. Su 13 mazgų, kaip tradicija reikalauja.

Mano celėn ėjo seržantas. Jis pasiūlė man cigaretę, pasidairė, pasikalbėjo. Išėdamas ištiesė man ranką.

— Ar žinai, kas čia buvo? — paklausė susijaudinęs sargybinis, jam išėjus. — Budelis! Jis apskaičiavo tavo ūgį ir svorį, kad žinotų, kaip darbą atlikti. Nepastebėjai? Jis visada tai daro. Pas mus kiekvienas gauna savo virvę. Čia netaupoma.

DIDIEJI RAKETŲ GAMINTOJAI

Aerojet fabrikuose dirba 18,000 žmonių

Šiandien labai dažnai minimi įvairių raketų vardai. Tačiau labai retai minimi jų gamintojai. Gal kaikas bus įdomu išgirsti, jog didžiųjų gumos įmonių vardai yra artimai surišti su raketų gamyba. Pakanka paminėti Goodyear Aircraft ir Aerojet-General. Aerojet raketų gamyboje lyginama su General Motors automobilių gamyboje.

Keletas žinių apie Aerojet. Dar prieš dešimt metų penkioliką mylių į šiaurės rytus nuo Sacramento miesto buvo didžiuliai laukai netvarkingai suverstų žemių. Šiuose plotuose per penkis dešimt metų buvo kasamas auksas. Išsekus jo atsargoms, laukai liko nenaudojami.

1952 metais Aerojet-General Corp., nebeužtekdamas vietos tolimesniam plėtimuisi Azusa mieste prie Los Angeles, nupirko 20,300 akrų buvusių kasyklų. Per paskutinius aštuonerius metus šioje vietoje išaugo viena iš žymiausių raketų įmonių.

General Tire and Rubber įmonė, kurios centras yra Akron, 1944 metais nupirko Aerojet, kuri buvo beveik subankrutavusi. Šiandien visi pripažįsta, jog dabartinis General Tire prezidentas Wm. O'Neil, pasižymėjęs savo gyvenime kaip gabus įmonių pirkėjas-pardavėjas, padarė vieną iš geriausių pirkinių, įsigydamas Aerojet.

Per penkioliką metų Aerojet išaugo į įmonę, turinčią daugiau negu 18,000 darbininkų. Vien tik Sacramento apylinkėse esą fabrikai yra verti virš šimto milijonų dolerių. Jie užima

apie trisdešimt kvadratinų mylių naujų kelių.

Praeitais metais Aerojet-General prekyba siekė 218 milijonų dolerių. Šiais metais numatoma, jog sieks apie 300 milijonų.

Šiuo metu įmonė turi apie 400 įvairių projektų. Jų tarpe vyrauja Titan, Polaris ir Minuteman projektai. Užsa-

NEGI IR AMERIKĄ ATRADO
RUSŲ JŪRININKAI?...

Kiekvienas, kuris nors kiek žino istoriją, paklaustas, kas atrado Ameriką, negalvodamas atsakys, kad Kolumbas. Tačiau Maskvos radijo teigimu Ameriką atradė nežinomi jūrininkai. Plaukdamas Kolumbas jau turėjęs žemėlapius, kuriuose buvęs pažymėtas Naujasis Pasaulis.

Rusų teigimu jų istorikas Superny, išstudijavęs leidinius ir dokumentus Portugalijos, Ispanijos ir Italijos archyvuose, priėjo tokių išvadų: Kolumbas žinojo apie palankius vėjus ir sroves Kanarų salyne. Kolumbo sūnus Ferdinandas aprašęs, jog tėvas prieš išplaukdamas davęs nurodymus visų trijų laivų kapitonomis laikytis kartu, bet, jei būtų pasimesta, tai plaukti nustatytu greičiu dieną ir naktį, kol nuplauks apie 2,600 mylių. Po to jie privaleję plaukti tik dienomis, kad neužplauktų ant sekumos.

Tyrinėjant Kolumbo dienoraštį ir kitus tuometinius dokumentus, esą galima sudaryti išvadą, jog Kolumbas turėjęs žemėlapi, kuriame buvusios pažymėta Antilų salos. Iš to esą galima



Liet. Mot. Atstovybės Klubo New Yorke tradicinė margučių šventė, įvykusioji balandžio 5 d. Baltų Laisvės namuose, Dr. M. Gimbutienė iš Boston, Mass., kalbėjo apie Ispanijos ir Prancūzijos urvuose rastą meną prieš 10-30,000 metų. Nuotraukoj: dr. Ingelevičius su prelegente diskutuoja. Iš kairės: konsulas A. Simutis su žmona, Pabaltijo Mot. Tarybos pirm. E. Druva (latvė), dr. Giedrikenė, M. Jokubaitienė, Jokubaitis ir k. Dalyvavo virš 100 žmonių.

KAIP VEIKIA STRATEGINĖ ORO KOMANDA

3

Omahos planuotojai be pertraukos vis ieško naujų metodų laikui laimėti. Jų projektai prasideda specialiais SAC batais, kurie galėtų sutaupyti kelias brangias sekundes, reikalingas tiems batams užrišti, ir nusiųstia iki naujos bazių padvigubinimo programos. Nes juo daugiau bazių SAC turės, juo daugiau lėktuvų galės tuo pačiu laiku pakilti, ir juo sunkiau bus priešui Strateginę Oro Komandą pažeisti.

Omahos būstinėje nuolat tobulinama bandomųjų pavojaus sistema. Dar prieš keletą savaičių reikėjo 30 sekundžių, kol visos SAC bazės patvirtindavo, kad gavusios gen. Power įsakymą. Dabar jau tereikia tik 20 sekundžių. Įtemptai ruošia-

ma 5 sekundžių pavojaus skelbimo sistema.

Apie SAC įgulas sakoma, kad jos daugiau žinančios apie jiems skirtus plotus sovietinėje teritorijoje negu apie savo gimtąsias vietas. Įvairūs paruoštieji karo planai nuolat papildomi naujais duomenimis, iš personalo vis daugiau reikalaujama karinės ir aviacinės patirties.

Jau prieš dvejus metus trys B-52 bombonešiai apskrido pasaulį be nusileidimo per 45 val. 19 minučių. Kam yra tekę matyti lėktuvų papildymą degalais 15 km. aukštyje, tas žino, kad nuo ano apskridimo dienų degalų papildymas ore Strateginei Oro Komandai yra tapęs kasdiene rutina. Kiek vieną sekundę, dieną ir naktį, SAC sunaudoja apie 200 litrų degalų.

Bombardavimo pratimai yra parodė, kad vidutiniškai SAC įgula gali tiksliai pataikyti jau nebe į nurodytą fabriką, bet atitinkamą jo kampą. Toks taiklumas ateities kare bus labai svarbus, nes vienu metimu gali būti siekiama sunaikinti tris, vienas nuo kito toli esančius, taikinius. Iš tolo varijuojamas raketos su branduoliniu "Rascal" ir "Hound Dog" užtaisais, kurios, nedaskridus 100 mylių iki taikinio, bus paleidžiamos iš B-47 ir B-52, priklausomai prie standartinių SAC ginklų. Pradėta produkcija raketų "Bull Goose" ir "Green Quail", kurios elektronais gali supainioti radaro gynybos sistemą.

Tokio pobūdžio organizacijos, operuojančioje itin pavojingais ginklais, kur nuo vienos klaidos gali priklausyti karas ar taika arba eventualaus karo laimėjimas ar pralaimėjimas, reikalinga labai tiksliai apgalvota saugumo sistema.

Praeitais metais 100,000 skridimo valandų teko 5 didesnės avarijos. Tokios kvotos nėra pasiekusi jokia komercinė orinio susisiekimo bendrovė. Tačiau gen. Power reikalauja dar didesnių atsargumo priemonių.

Praeitų metų pabaigoje Chenault Field bazėje sudėgė kilimui paruoštas, bombonešis pakrautas B-47. Prieš tai vienas SAC bombonešis pametė bombą netoli vienos bažnyčios Piet. Carolinoje. Kitas B-47 buvo priverstas bombą išlėktu išmesti į jūrą prie Georgijos. Du atominiai bombonešiai nukrito su atomineis Teksase ir Spkaneje.

Nė vieną kartą nesprogo joks gabenamas branduolinis ginklas. Nes visos atominės ir vandenilinės bom-

bos kiekviename lėktuve yra padarytos nekenksmingomis ir sprogimui gali būti paruoštos ore tik specialiu įsakymu, specialaus mechanizmo pagalba. Atsitiktinai iškritusi arba su lėktuvu nukritusi bomba savaime sprogti negali.

Kai Kremlius pernai pavasarį notų eilėje ir skunde Jungt. Tautos bandė gąsdinti "atominiu karu per klaidą", Strateginė Oro Komanda paskelbė turinti išdirbtą tokią "Fail Safe" sistemą, kuri išjungia bet koki Rusijos puolimą per neapsižiūrėjimą.

Ši sistema kurią JAV karinių štabų viršininkai apibūdina, kaip absoliučiai saugią, remiama nematoma pagal Sov. S-gos sienas einančia riba, kurios linijos saugomos paslaptį. Tos ribos ir pavojaus atveju be specialaus gen. Power įsakymo joks lėktuvas negali perskristi.

Ligi šios dienos ta saugumo priemonė dar nebuvo panaudota, nes gen. Power nebuvo paskelbęs tikrojo pavojaus. Tiesa, SAC eskadrilės skraidė visuose pasaulio kampuose, net ir Arkties zonoje. Tačiau ir tomis sekundėmis, kurios lieka likimui įsakymui duoti, nei meteoritų spiečiai, nei kiti nežinomi objektai, pasirodę štabo televizijos ekranuose, nepaskatino duoti paniką nešančio įsakymo.

Tačiau, kai X dieną po žeminėje Omahos būstinėje bus atitrauktos uždangos, slapiančios 7 metrų aukščio pasaulio žemėlapiuose atžymėtus karo planus, Maskvos sunaikinimo ilgai nereikės laukti. Tame pat kambaryje stovi ligšiol nenaudotas raudonas telefonas. Per jį bus duotas įsakymas vykdyti puolimą. Ir tokios pat spalvos yra laikrodžio kabo šalia aštuonių juodų chronometrų. Juodieji rodo laiką įvairiose žemės rutulio zonose. Tačiau raudonas tik tada pradės eiti, kai išmuš pasaulinio karo valanda. "Jame atskaičiuosime sekundę, kurią Maskvos nebeliks", pastebėjo mano palydovas.

Už dvidešimties mylių nuo SAC būstinės, prie įvažiavimo į Berniukų miestą (Boys Town), stovi akmeninis paminklas: dvylikos metų berniukas ant savo pečių per sniego pūgą neša sužeistą draugą. "Man nesunku, tėve", sako jis, "nes jis mano draugas". Prie įvažiavimo į Offut bazę kitas įrašas skelbia našta, uždėtą Strateginės Oro Komandos vyrams: "Taika yra mūsų profesija". Tol, kol priešas nepuola.

(Pabaiga)

Antibiotikai

PENICILINAS IR STREPTOMYCINAS

Mus supa neregimas mikroorganizmų pasaulis. Ir tai daugumoje mūsų priešai, kurie iššaukia įvairius susirgimus.

Bet tarp mikroorganizmų yra nemaža ir žmogaus draugų, kurie žmogui yra naudingi. Pvz., mielių grybelis paverčia cukrų į spirytą, o bakterijos šį spirytą į acto rūgštį. Žmogaus žarnose kai kurios bakterijos skaldo maisto baltymus į paprastesnius elementus. Yra mikroorganizmų, kurie tarp savęs gražiai sugyvena, net vieni kitiems padeda.

Daugumoj tarp mikroorganizmų yra nesantaika, priešingumai, kova dėl maisto, erdvės. Ir didžiausi, ligas iššaukiančių mikroorganizmų priešai, patekusių dirvon ar vandenin, yra taip vadinami saprofitai, kurie maitinasi organinio pasaulio atmatomis ir neiššaukia ligų. Saprofitai kovai su savo konkurentais išskiria antibiotinių substancijų, kurias medicina dabar naudoja profilaktikai arba terapijai. Antibiotikų kilmė yra bakterijos (bacitracin) ir gry-

DR. A. GRIGAITIS

beliai (penicilinas, streptomocinas, aureomicinas ir p.) arba kitos gyvos substancijos.

Penicilinas

Penicilino atradėjas yra anglų mokslininkas Aleksandras Flemingas. 1928 metais, bedirbdamas savo laboratorijoje, pastebėjo lėkštelėse, kuriose buvo pasėti stafilokokai, jog pastarieji tirpsta šalia atsirusių pelėsių — grybelių kolonijos. Šis pelėsių grybelis ir buvo penicilino pradžia. Pirmuose bandymuose buvo pastebėta, jog šie pelėsių sulaiko augimą pneumokokų — (plaučių uždegimo mikrobu), stafilokokų, gonorėjos ir t.t.

Penicilinas gydymui buvo pritaikytas 1935-38 m. Amerikoje. Dabar penicilinas vartojamas injekcijoms, gaunamas tepalų, skiedinių ir tablečių pavidalais.

Tablečių forma jį vartojant, skrandžio rūgštis įtaškoje penicilino galia mažėja. Penicilinas greitai išsi-

skiria iš organizmo, ir tinkamos veiklos palaikymui reikia jį kartoti kas trys valandas.

Dažnas penicilino injekcijos sudarydavo nepatogumų, ypač praktikoje su vaikais, todėl buvo ieškoma naujų jo preparatų. Ir pastaruoju metu jau yra atsiektas. Labai plačiai vartojamas penicilinas chirurgijoje. Jo pagalba dabar drąsiai galima atlikti daugel sunkių operacijų.

Penicilinas vartojamas, esant kraujo užkrėtimui (sepsis), sifiliui, kaip mūšiau prie gonorėjos, plaučių uždegimo. Penicilinas gerai veikia rožę, šunvotės, pūliuotus procesus, sergant skarlatina, diphterija, esant ligų komplikacijoms, ausų, akių, gerklių, odos ir moterų ligose.

Prieš peniciliną, gydant sužeidimus, buvo vartojami taip vadinami antiseptikai — chemikalai, kurie žudydavo žaizdon patekusias bakterijas, bet kartu neigiamai veikdavo sužeistus audinius. Penicilinas jau neturi nuodingo veikimo į audinius.

Streptomycinas

1944 m. Amerikos mokslininkas Weisman, iš grybelio *actinomyces griseus* pagamino naują antibiotiką — streptomyciną, kurio svarbiausia ypatybė — gali sulaikyti džiovos bacilų augimą.

Streptomycinas — tai pirmieji vaistai, kurie specifiskai veikia į džiovos procesą, ypač teigiamai veikia į tuberkuliozinį smegenų plevių uždegimą (meningitą). Iki streptomycino ši liga skaitėsi nepagydoma. Dabar 80% susirgusių tuberkulioziniu meningitu pasveiksta, jei laiku būna pradėtas gydymas.

Streptomycinas naudojamas gydyti beveik visoms džiovos formoms: gerklių, plaučių, žarnų ir t.t. Silpniesni daviniai gaunami prie chroninės plaučių džiovos. Streptomycinui padedant, dabar galima chirurginė pagalba sunkios plaučių ir inkstų džiovos atvejais.

Streptomycinas gerai veikia brucelozę, kokliušą, naudojamas prie choleros, maro. Neveikia prie beriamosios šiltinės, gripo, tymų, raupų ir t.t. Atseit, neveikia prie ligų, kurių priežastis yra virusai ir riketsijos.

Jau pradžioje, vartojant streptomyciną gydymui, buvo pastebėtas mikrobu, ypač džiovos bacilų apsigimimas su šiuo antibiotiku. Tat streptomycino veikimui sustiprinti, gydant džiova, jis vartojamas kartu su paraamino solicio rūgštimi. Dažnai vartojama ir kombinacija streptomycino su penicilinu.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Margame pasaulyje

BUDINGAS SOVIETIJOS PLANAVIMAS IR STATYBA

Viena žinutė, perduota iš Maskvos amerikiečių laikraščiui, gal nje ko naujo nepasakys mūsų skaitytojams, bet įdomi savo pobūdžiu.

Praeitą rudenį Maskvoje buvo baigta statyti Nr. 64 ligoninė. Sveikatos skyrius ir speciali komisija, prižiūrinti miesto statybas, priėmė ligoninę, kaip vieną iš moderniausių pastatų.

Šiomis dienomis Izvestijoje pasirodė Medicinos Mokslų Akademijos prezidento straipsnis. Jame aprašoma, jog naujoji ligoninė esanti pasigailėjimo vertas pastatas planavimo, statybos ir išvaizdos atžvilgiais. Jis nurodo, jog penkto aukšto operacinėje salėje šviesos yra uždegamos

ketvirtame aukšte ir ketvirtame — trečiame. Valgykla esanti priešais kambarį, kuriame gydytojai rengiasi operacijoms. Vonios įrengtos šalia operacinių salių. Durs tokios siauros, jog neįmanoma praeiti su neštuvais. Rentgeno kambaryuose nėra apsaugos nuo

rentgeno spindulių. Nėra kambarių, kraujo perpylimams daryti. Trūksta poilsio kambarių budintiems gydytojams ir seserims. Šeštame aukšte įrengta virtuvė be reikiamų baldų. Vėliau, norint juos įdėti, teko ardyti sienas, nes pro duris neįtlo.

P. J.

GREETINGS and BEST WISHES For a Pleasant Holiday

FRANCES P. BOLTON

CONGRESSMAN

22nd District

GREETINGS and BEST WISHES

J. J. P. CORRIGAN

COMMON PLEAS COURT

JUDGE

GREETINGS and BEST WISHES To Our Friends and Patrons

JIM CONNELL
CHEVROLET, INC.

SEE THE NEW 1959 CHEVROLET

THE FINEST EVER BUILT

14481 Euclid Ave. UL 1-3300

Geriausai sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE
INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

GREETINGS and BEST WISHES

CHIN'S RED DRAGON
RESTAURANT

SERVING THE FINEST CHINESE
AND AMERICAN FOOD

3048 ST. CLAIR AVE. PR 1-0190

Geriausai sveikinimai draugams ir rėmėjams

CONCRETE PIPE CO., OF OHIO

OLD MILES ROAD

MO 3-8733

A.A. MYKOLAS KULAKAUSKAS Vargonininkas ir kooperatininkas



M. Kulakausko laidotuvės Jonavoje.

Mus pasiekė žinia, kad Jonavoje, Lietuvos baldų pramonės centre, neseniai mirė ilgo amžiaus sulaukęs Jonavos parapijos vargonininkas Mykolas Kulakauskas.

Vargonininkas ne aukšto rango žmogus, bet naudingas ir reikalingas bažnyčios ir tikinčiosios visuomenės pareigūnas. Vienok Mykolas Kulakauskas buvo daugiau, negu vargonininkas.

Atsikūrus Lietuvai, gimęs sulenkintame Jonavoje ir jos sulenkintose apylinkėse, jis jau buvo vargonininkas, bet nemokėjo lietuvių kalbos. Nepriklausomai Lietuvai žengiant progreso keliu, Mykolas Kulakauskas greitai išmoko lietuviškai ir įsijungė į šio miesto ir apylinkės veikėjus. Jis suorganizavo gerą bažnyčios chorą, kuris dalyvaudavo visuose Jonavoje rengiamuose parengimuose ir iškilmėse su lietuviškais dainomis. Jis buvo Jonavoje įsteigtoje progimnazijoje

dainų ir muzikos mokytojas. Jis buvo Jonavos vartotojų bendrovės siela ir kūnas: kooperatyvo vedėjas, v-bos pirmininkas ar buhalteris.

Vartotojų bendrovės reikalams jis buvo atsidas per visą Lietuvos nepriklausomą gyvenimą.

Visuomenės buvo aukštai vertinimas kaip kuklus ir labai sąžiningas žmogus. Gi kaimiečių tarpe kooperatyvo reikaluose turėjo neribotą pasitikėjimą.

Jonavos vartotojų bendrovės kooperatyvas, tvarkomas Mykolo Kulakausko, savo apyvarta Lietuvos kooperatyvų tarpe buvo pirmose vietose. A. a. velionį gerai asmeniai pažinojau būdamas Jonavoje vaistinininku.

Jis atsigulė į Jonavos kapus amžinam poilsiui, savo gyvenimą praleidęs vertinamai ir garbingai. Tebūnie jam lengva tėvynės žemė.

Steponas Nasvytis

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVA, BALTGUDIJĄ, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sėkmadieniais nuo 9-4.

MŪSŲ SKYRIAI

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Frankh. Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWer 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MObaw 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresata pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informacijų apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

Atsiminkite, kad mes esame specialistai visa kame, kas liečia siuntinių persiuntimą.

DALYVAUKIT JAUNŲJŲ DAINININKŲ VARŽYBŲ

KONCERTE

ir padėkit išrinkti pačius geriausius. Varžybose dalyvauja JAV ir Kana-
dos jaunieji dainininkai.

Varžybų koncertas įvyksta

**Gegužės 2 d. šeštadienį Slovenian Auditorium,
6409 St. Clair Ave, Cleveland.**

Pradžią 6:30 val.

Bilietai po \$2.50, \$2.00, \$1.50 ir moksleiviams po \$1.00 jau parduodami
Dirvoje.

ISIGYKIT IS ANKSTO, KAD TURĖTUMĖT GERESNĘ VIETĄ.

Po koncerto šokiai, bufetas ir kitos pramogos.

Balsavimo lapeliai geriausiems dainininkams išrinkti bus duo-
dami prie įėjimo.

E. CHICAGO

JAUNIEJI TALENTAI SCENOJE

Balandžio 5 d. vietos lie-
tuvų parapijos salėje, ben-
druomenės apylinkės valdy-
bos pastangomis, buvo su-
teikta proga jauniems ta-
lentams pasirodyti scenoje.
Grazu, kad jaunieji meno
mėgėjai entuziastiškai suti-
ko ir parengimo programą
išpildė gana įdomiai. Už tai
ir publika savo jaunus sce-
nos mėgėjus sutiko tikrai
šiltai. Jų pastangas publika
galėtų dar daugiau paremti
savo gausesniu atsilankymu.

Programą išpildė dailia-
jame žodyje: E. Juodvalky-
tė, R. Vilutytė ir D. Indrei-
kaitė. Daina: T. Mason ir
I. Mažeikienė, piano: R.
Steikūnaitė ir I. Mažeikaitė,
akordeonas: J. Rimkūnas.
Baletą pašoko: A. Ginčiaus-
kaitė, B. Paukštelytė, K.
Stančiūtė, R. Domarkaitė,

V. Bingelytė ir G. Budrytė.
Programai vadovavo Z. Mo-
liejus.

Apylinkės valdyba, prisi-
dėdama prie visų bendro
noro išlaikyti savo parapi-
jos salę, kurioje vyksta vi-
si bendruomenės, o taip pat
ir kitų lietuviškų organizaci-
jų parengimai bei susirin-
kimai, kap galima jaukes-
nė, visą gautą iš parengimo
pelną 253.03 dolerių pasky-
rė šios salės remontui bei
dekoravimui.

E. Chicagos apylinkės
valdybą 1959 m. sudaro:
pirmininkas A. Juodvalkis
ir nariai — J. Pečiulis, S.
Karvelis, Z. Moliejus, T.
Meškauskas.

**Reikalinga senyva moteris
prižiūrėti namams. Kamba-
rys, maistas ir alga. Virti,
valyti namą ir lyginti balti-
nius. Tikrai lietuviškai kal-
banti.**

Šaukti HE 1-4067.



Clevelandietis D. Mašiotas, didele meile ir rūpesčiu
tvarko didžiulį įvairių knygų ir rankraščių rinkinį, gautą
iš Lietuvos.

Dirvos nuotrauka.

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų
pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**
3 1/2 %
SUPERIOR SAVINGS
ACCOUNTS INSURED TO \$10,000
HOME AND REMODELING LOANS
CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija visus lietuvius ir jų draugus
kviečia nepamiršti 1959 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savais savoose namuose. Klu-
bas turi įvedęs garsiakalbius. Sėdėdami bet kurioje vietoje,
galite klausytis muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą
laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lie-
tuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

Vedė Vytautas Kušleika



V. Kušleika tuoj po vedybų.

Vytautas Kušleika, žino-
mas clevelandietis ir Clevel-
lando simfoninio orkestro
narys, balandžio 3 d. vedė
Jean Pauline Mueller. Su-
tuoktvių apeigos buvo
Church of the Covenant,
Clevelande.

Vytautas yra gimęs
Bridgewater, Mass., netoli
Bostono. Į vestuves buvo at-
vykę jo tėvai iš Bridgewa-
ter. Tą vakarą Wade Park
Manor viešbutyje buvo ves-
tuvinės vaisės giminėms ir
abiejų jaunavedžių drau-
gams. Dalyvavo keliolika ir
lietuvių.

V. Kušleika yra mokėsis
Bostono Universitete ir mu-
sikos mokykloje. Baigė
Eastman muzikos mokyklą
Rochester, N. Y., ir pradėjo

groti simfoniniuose orkes-
truose. Prieš 14 metų atvy-
ko į Clevelandą ir čia pasi-
liko.

Vykstant į Clevelandą jo
tėvai pageidavo, kad jis su-
sirasų čia lietuvių ir su
jais draugautų. Vytautas
pirmiausia atvyko į Dirvos
redakciją. Nuo tada jo tė-
vai pradėjo skaityti Dirvą,
o dabar jo motina sako, kad
nauja paveiksluota Dirva
jai pasidarė įvairesnė ir įdo-
mi.

Jo žmona gimęs Pennsylv-
vanijoje, čia dirba Univer-
sitetu ligoninėje, psichiatri-
jos srityje. Kaip tos srities
žinovė, prieš kelis metus ji
buvo State Departamento
pasiūsta į Europos tremti-
nių stovyklas.

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO
ISTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street
Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes
tarpininkaujame namus įsigyti ten, kur Jūs
pageidaujate.

Namus įsigysite — niekad nesigailėsite!

GAVOME 272 NAUJUS

SKAITYTOJUS

Dar būtinai reikia 228

Daug kas mums rašo, kad Dirva pastaraisiais metais
labai toli pažengė ir pralenkė kitus lietuviškus laikraščius.
Žinoma, tokius atsiliepimus malonu skaityti leid-
jams ir redaktoriams, bet reikia ir rūpintis, kad dar dau-
giau būtų padaryta. O be naujų skaitytojų sutelkimo tai
nepadarysi. Tat ateikit mums į talką, nes vieni nepajė-
gime šios kliūtis nugalėti.

Jei tik išgalit, užsakykit Dirvą savo artimiesiems
kaip šventinę, vardadienio ar gimtadienio dovaną. O jei
turit kaimynų, kurie dar Dirvos neskaityt, bet skaityti
galėtų, atsiųskit mums jų adresus. Jiems Dirvą pasiūsim
susipažinti. Tegul patys įsitikina ir apsisprendžia, ar ga-
lės ateity be Dirvos išsiversti. 500 naujų skaitytojų vajų
vykdydami Dirvą metams duodame už \$6.00.

Siųsdami naujo ar rekomenduojamo skaitytojo adre-
są naudokitės šia atkarpa, ją atitinkamai užpildę:

Užsakau
Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

Mes kepame visokius pyragus, lietu-
višką ducną, tortus ir kitus skanumynus.
Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausių
mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.



DIRVA

THE FIELD

Kas ir kur?

• Arkivyskupas J. Skvireckas vis tebesiguliuoja. Šiemet jam sueina 60 metų kunigystės ir 40 vyskypystės jubiliejus. Arkivyskupas gyvena Austrijoje, Zams miestelio vienuolyne.

• B. Kapočiūtė, Lietuvių Enciklopedijos leidėja J. Kapočiaus duktė, studijuoja Prancūzijoje prancūzų kalbą. Vėlykų atostogų metu aplankė Romą.



Dainininkas Arnoldas Vokietaitis gegužės mėn. 9 d. susituokia su Marion Lee Dever. Sutuoktuvės įvyks Arlingtono baptistų bažnyčioje, Arlington, Virginia.

• Emilija Kielienė ir sūnus Arvydas, 15 m., praėjusį antradienį atskrido iš Vilniaus į Chicago. Juos išleido pas vyrą ir tėvą Marijų Kielą. Ir šie keleiviai JAV galės pasiekti tik Adlai Stevenson asmeniškai tarpininkaujant, kada jis lankėsi Maskvoje.

• Vincenta Bajorūnaitė, iš Hartford, kuri Dirvos rėmėjų dovanų skirstyme laimėjo lietuviškų knygų knygynėlių, atsiuntė tokį laišką: "Širdingai dėkoju už man atsiųstas knygas. Man buvo didelė staigmena. Skaitau ir džiaugiuosi".

• Philadelphiaijos Studentų Santaros skyrius išsirinko naują valdybą, kuriai pirmininkauja kol. A. Šatinskas. Į skyrių įstojo keturiolika naujų narių.



Dvi chicagietės, gintaro karoliais pasidabinusios, kioje tai salėje "užlipo" ant fotokameros.

B. Beržinio nuotrauka.

PHILADELPHIJOS LIETUVIAI

KARTONŲ VAKARAS

Lietuvių Mot. Ats. Philadelphiaijos Klubas balandžio 25 d., 7 v. v. rengia kartonų balių. Po vakarienos, kuri bus pajavirinta įdomia programa, bus šokiai. Už gražiausias kartūnines sukneles ir šokius bus skiriamos premijos.

Banketas įvyks Alden Park Banquet Hall — Wisahickon Ave. & Kenilworth Dr. Pelnas skiriamas Sibire vargstančiai šeimai paremti.

Bilietai kaina \$5.00. Juos galima iš anksto įsigyti pas klubo valdybos nars: J. Augaitę, S. Salienę, M. Krovienę, I. Norkienę ir O. Roznikienę.

IDOMUS PRANESIMAS IR PASKAITA

Vietos Bendruomenės valdyba balandžio 11 d. ruošė V. Trumpos paskaitą. Tema — Nacionaliniai pasireiškimai dabartinėje Lietuvoje. Į paskaitą atsilankė gražus būrelis aktyvesnių vietos lietuvių. Į paskaitą atsilankė ir pripuolamai Philadelphiaijoje atsiradęs, Vliko pirm. Dr. A. Trimaškas, kuris ta proga padarė pranešimą.

Vliko pirmininkas apgailestavo, kad atsilankęs Valskybės D-te nebeišsinešė tu gražių nuotakų, kad Amerika niekad nepripažins Lietuvos okupavimo. Berlyno krizę sprendžiant, konferencijų išdava, gali ir būti įteisinimas ir faktinis pripažinimas.

• Valskyčiai liaudininkai savo suvažiavimą šaukia ateinantį rudenį, rugsėjo 5-6 dienomis, Clevelande.

• Rašytojas Vladas Šlaitas, gyvenęs Anglijoje, paruošė naują eilėraščių rinkinį "Ant saulėgraužės vamzdžio". Rinkinį leis Didž. Britanijos Lietuvių Sąjunga.

• Kanados lietuviai rengia šeštąją Kanados lietuvių dieną. Ji įvyks Hamiltone, rugsėjo mėn. 5-6 dienomis.

nimas esamos padėties. O dabartiniais laikais jau mažas skirtumas tarp de facto ir de jure.

Kad Lietuvos byla sunkėja — patvirtina ir Vatikano įvykiai, kur Lietuvos atstovas išbrauktas iš diplomatinio korpuso sąrašų, o paliktas tik pagelbiniame. Taigi, kai kurios spaudos tvirtinimai, kad Vatikane jokios žalos Lietuvai nepadarė, yra tik iš tuščio į tuščią indą pilstymas. (Čia mano nuomonė. P. M.).

Esant tokiai įtemptai pasauliniai padėčiai, Vliko pirmininkas kvietė visus lietuvius užmiršti kas mus skiria, o siekti kas jungia.

Po dr. Trimako pranešimo sekė dr. V. Trumpos paskaita. Dirbdamas Washingtono bibliotekoje, V. Trumpa, turi progos sekti įvykius Lietuvoje. Ypatinai stiprus tautiniai pasireiškimai pasirodė literatūroje.

Daugelis Lietuvoje parašytų kūrinių, nesiskiria, savo tautine mintimi, nuo čia tremtyje parašytų. Jaunieji rašytojai, pajutę šiek tiek laisvės Stalinui mirus, rašė tai ką juto, o ne tai, ką partija nurodinėjo. Jiems prietarė ir senesnieji rašytojai. Jaunimas išgrobstė, bolševikų išleistus, Nepriklausomybės laikais parašytų lietuvių rašytųjų kūrinius.

Lietuvių kova prieš bolševizmą, išryškėja ir iš sovietinės Lietuvos atsakinių pareigūnų pareiškimų, per partijos ir kitokius suvažiavimus, pasakytų kalbų. Deja, atrodo, kad pasireiškęs atoslūgis, jau baigėsi ir vėl visiems laisvesnis žodis bus užčiauptas.

Abu pranešimus ir diskusijas po jų, gražiai pravedė prof. J. Puzinas. Vėliau sekė kuklios vaišės, kurių metu dar pasikalbėta aktualiais klausimais.

L. Kauliniui pasitraukus iš Bendruomenės apylinkės valdybos į jo vietą įėjo B. Raugas.

Vliko vicepirmininkas J. Stiklorius, balandžio mėn. 11 d., skaitė paskaitą amerikiečiams, apie komunizmą ir nacionalsocializmą. Pavaizdavo režimų skirtumus ir panašumus teorijoje bei praktikoje.

Gegužės mėn. 9 d. Lietuvių Pašaliniame Klube (Moymenting Ave.) įvyks vietos meno ansamblio koncertas.

Gegužės mėn. 24 d., Tautinės S-gos Philadelphiaijos skyrius ruošia gegužinę.

Gegužės mėn. 10 d. Bendruomenė rengia motinos dienos minėjimą. P. M.

Toronte pagerbė gen. konsulą

Eilė vietos visuomenės veikėjų ir pavienių asmenų balandžio 11 d. aplankė reziduojantį Toronte generalinį konsulą V. Gylį ir pasveikino atžymint 10-ties metų jo gyvenimo sukaktį Kanadoje. Ta proga ministeriui buvo įteikta kukli dovanėlė prisiminimui ir poiniai gyvų rožių puokštė.

Lietuvaitė dramos žvaigždė



Irena Nikolskytė, Bostono Universiteto School of Fine and Applied Arts studentė, pradėjusi vaidinti Bostono Dramos Sambūryje, iškilo amerikiečių aktorių tarpe. Čia ją matome ruošiantis išeiti į sceną Mary L. rolėje William Saroyan veikale "Time of Your Life". Per dvejus metus ši jauna aktorė jau turėjo ilgą eilę rolių: Goldie — T. Williams veikale "Hello From Bertha", Liuba — "Darkness at Noon", XI amžiaus Canterbury moteris T. S. Ellioto veikale "Murder in the Cathedral", Helena — John Osbores "Look Back in Anger", Agnes — Millerio "Memory of Two Mondays", Miranda — Shakspearo "Tempest", Annie — O'Neill veikale "Ile".

R. Bričkaus nuotrauka.

Veiksmu įrodykite!

Ar nepamiršome Nepriklausomybės akto signataro, buvusio Vilniaus universiteto rektoriaus, Vilniui vaduoti sąjungos pirmininko prof. M. Biržiškos?

Paskendę kasdienio gyvenimo rūpesčiuose, iš naujo kurdami sugriautąjį gyvenimą, gal ir pamirštame pareigą rūpintis tais mūsų Nepriklausomybės kūrėjais, kurie, kartais ir savęs išsižadėdami, buvo mums Tėvynėje sudarę gražaus kultūrinio gyvenimo sąlygas ir medžiaginės gerovės pagrindą.

Prof. M. Biržiška didžiai nusipelnęs Lietuvai, kaip retas kuris einąs 77-sius metus, globojęs našlę dukterį ir jos tris vaikučius, sunkiai verčiasi iš socialinės pašalpos. Bet ir vargą vargdamas neapleidžia lietuviškos dirvos: tvarko, rengia spaudai savo brolio prof. Vaclovo Biržiškos palikimą tautai.

Mes atsimename, kad lietuviškoji visuomenė užpirko prof. M. Biržiškai namus Los Angeles, bet ar nebūsimė pamiršę, kad dar eilę metų tenka mokėti bankui skolą. Čia primename vargingą senatvę profesoriaus, bet drauge pasakome, kad jis visą savo gyvenimą, darbą ir ištekliaus aukojo Lietuvai.

Gavęs žemės ir miško, kaip Nepriklausomybės akto signataras, visa tatau drauge su savo santaupomis paskyrė gimtajam Viekšnių miesteliui: pastatė ten ligoninę, kuri paliko Viekšnių pasididžiavimu ir lyg paminklu dr. Antanui Biržiškai, kuris per 50 metų kukliai tarnavo Viekšnių apylinkei ir davė Lietuvai tris sūnus profesorius — Mykolą, Vaclovą ir Viktorą Biržiškus.

Gal jau pradėdame pamiršti prof. M. Biržiškos mokslinius ir visuomeninius darbus, o čia gimęs ir augęs jaunimas, nėjęs lietuviškos mokyklos, neką težino apie prof. M. Biržišką. Todėl čia primintina ir jaunajai kartai apie šį šviesųjį jaunimo

auklėtoją, kuris tiek daug sielėjosi, rūpinosi ir dirbo, kad priaugančioji kartą pasisavintų tuos gražius Tėvynės meilės idealus, kuriais buvo gyventa atkuriant Nepriklausomą Lietuvą, tuos humaniškus ir demokratiškus principus, kuriems jis paskyrė visą gyvenimą.



Prof. M. Biržiška.

Prof. M. Biržiška yra tasis taurus lietuvis patriotas, nenuilstamai kovojęs dėl Vilniaus grąžinimo Lietuvai. Jis buvo Vilniui vaduoti sąjungos kūrėjas, ilgametis jos pirmininkas; visada ir visur žadinęs meilę mūsų sostinei, rėmęs Vilniaus krašto lietuvių jų kovoje su krašto užgrobo smurtu.

Prof. M. Biržiška vertė didžiojo poeto Adomo Mickevičiaus ir kitų Lietuvos mylėtojų kūrinius tik tai tam, kad tokia pat Tėvynės meilė degtų prisikeliančios Lietuvos jaunimo širdyse.

Tasai kūrybingas kruopštus mokslininkas yra parašęs tomų toms, kuriuose iškėlė į dienos šviesą, archyva dulkėse užsigulėjusius, bet mums labai svarbius, praeities raštus. Iš tikrųjų, mes sužinojome, kokią turėjome savą originalią lite-

Neo-Lithuania šventė Detroite

Neo Lithuania korporacijos šventė Detroite įvyko balandžio 18 d., sekmadienį. Į ją buvo susirinkę per 200 dalyvių ir svečių. Svečių tarpe daugiausia matėsi Clevelando studentų ir moksleivių neo lithuanų, kurių ten buvo nuvykę net 35. Clevelandiečiai išpildė ir dalį meninės programos.

Gausus būrys neo lithuanų atvyko ir iš Chicagos. Taip pat iš Toronto ir kitų Detroitui artimesnių vietų.

Šventė praėjo labai pakilioje nuotaikoje. Detroitiečiai visus svečius buvo pasirošę gražiai sutikti. Ir nabejojama, kad tai daug prisidėjo prie šventės pasisekimo. Šventėje į senjorus buvo pakelti keturi korporantai. Plačiau apie šventę bus Neo Lithuania skiriuje.

LOS ANGELES LIETUVIAI

LIETUVĄ GARSINANTI PROGRAMA

Kovo 27 d., 10 v. v., Los Angeles radijo stotis KR HMDavė valandos programą klausytojus supažindinančią su Lietuva ir dabartine jos padėtimi.

J. Rudelis savo iniciatyva tai valandai sustatė programą. Joje buvo Lietuvos istorijos apžvalga, įvairių lietuvių kompozitorių ir liaudies dainų aprašymas bei pavyzdžiai, mūsų tautos tradicijos, šokiai, ir muzika.

Lietuviškos plokšteles buvo gautos iš Los Angeles lietuvių radijo valandėlės vedėjo B. Gedimino. Plokštelių pristatymui pasidarbavo p. J. Karazijienė, šio sumanymo iniciatorė. Programą pravedė Skip Weschner, kurio dėka ir buvo įmanoma Lietuvos valandą praveisti.

P. Weschner jau yra gavęs gerų atsiliepimų apie šią programą iš lietuvių, o taip pat ir iš amerikiečių klausytojų.

ratūrą, sužinojome, kad tais laikais Vilnius buvo kultūros centras visai Rytų Europai, kad Vilniaus universitetas davė eilę didžiųjų vyrų ne tik mums, bet ir mūsų kaimynams. Tie dviejų brolių darbai yra didelis pagrindas šakotoms lituanistinių dalykų studijoms ir tarptautine reikšme.

Pradininkų grupė ir lietuvių profesorių draugijos valdyba Amerikoje kviečia lietuvių visuomenę susirūpinti sudaryti prof. M. Biržiškai paramos fondą ir garantuoti mūsų didžiajam mokslininkui ir visuomenininkui patikrintą rytojų ramiai dirbti tą brangų Lietuvai darbą.

Veiksmu įrodykite, kad mūmų dar plazda karšta lietuviška širdis, kad mes dar mokame tinkamai vertinti ir pagerbti Lietuvai nusipelnčius didžiuosius vyrus.

Aukus prašome siųsti lietuvių profesorių draugijos Amerikoje išdininko vardu: Prof. St. Dirmantas, 4241 So. Maplewood Ave., Chicago 32, Ill.

Pradininkų grupės vardu:

prof. Vl. Šilkarskis, prof. P. Jonikas, prof. A. Rukuiža, dr. V. Daugirdaitė-Sruogienė, dr. A. Rugytė, prof. Kl. Gervilas, mokytoja S. Gedvilienė ir lietuvių profesorių draugijos Amerikoje valdyba: M. Krikščiūnas, St. Dirmantas.